

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Ivana Oubrechtová

**Analýza hospodaření Základní školy Týniště nad Orlicí
se zaměřením na zdroje financování**

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Ing. Alena Opletalová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedených zdrojů a literatury.

V Olomouci dne 16. dubna 2015

Ivana Oubrechtová

Děkuji Ing. Aleně Opletalové, Ph.D., za její čas, ochotu, trpělivost, podněty, cenné rady, pomoc a odborné vedení, které mi poskytla při zpracování diplomové práce. Dále děkuji ekonomce ZŠ za součinnost při zpracování empirické části.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Ivana Oubrechtová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Ing. Alena Opletalová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Analýza hospodaření Základní školy Týniště nad Orlicí se zaměřením na zdroje financování
Název v angličtině:	Analysis of the economy of Primary school Týniště nad Orlicí focusing on sources of funding
Anotace práce:	Diplomová práce je v teoretické části zaměřena na pozici základního školství a úlohu obce v systému veřejné správy a na deskripci potenciálních zdrojů financování. V části empirického šetření jsou analyzovány zdroje financování Základní školy Týniště nad Orlicí v návaznosti na využití získaných prostředků. Cílem práce je zjistit, zda je škola nebo obec aktivní ve vyhledávání dotačních zdrojů a zda finance, se kterými škola hospodaří, jsou dostatečné.
Klíčová slova:	Základní škola, územní samosprávný celek, státní rozpočet, rozpočet, hospodaření, zdroje financování, příjmy, výdaje, dotace
Anotace v angličtině:	The theoretical part of the diploma thesis is focused on the position of primary education and the role of municipalities in the system of governance and description of potential sources of funding. In the empirical investigation are analyzed sources of funding Elementary School Týniště nad Orlicí in relation to the use of the funds. The target of my diploma thesis is to find whether the school or territorial administrative units are active in the search for funding resources and whether the funds with which manages the school, are sufficient.
Klíčová slova v angličtině:	Primary school, territorial administrative unit, state budget, budget, economy, funding, sources of funding, revenues, costs, grants
Přílohy vázané v práci:	Krajské dotační programy KHK pro roky 2007 – 2014 Neinvestiční výdaje ZŠ Týniště nad Orlicí a města Týniště nad Orlicí
Rozsah práce:	78 stran
Jazyk práce:	český jazyk

Obsah

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁKLADNÍ ŠKOLSTVÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ.....	12
1.1 Úloha veřejné správy obecně a v oblasti školství.....	12
1.2 Státní správa a samospráva ve vztahu k základnímu školství.....	13
1.3 Postavení základní školy.....	14
1.3.1 Ředitel	15
1.3.2 Školská rada	15
1.4 Postavení územního samosprávného celku.....	16
1.4.1 Zastupitelstvo obce	16
1.4.2 Rada obce	17
2 POTENCIÁLNÍ ZDROJE FINANCOVÁNÍ ZŠ	18
2.1 Finanční prostředky ze státního rozpočtu (nárokové).....	19
2.1.1 Republikové normativy.....	21
2.1.2 Krajské normativy.....	22
2.1.3 Rekapitulace.....	23
2.2 Finanční prostředky z rozpočtu kraje.....	24
2.3 Finanční prostředky z rozpočtu zřizovatele	25
2.3.1 Vztahy zřizovatel – příspěvková organizace	25
2.3.2 Poskytované prostředky z rozpočtu zřizovatele.....	26
2.3.3 Rekapitulace.....	27
2.4 Finanční prostředky z vlastní činnosti základní školy	28
2.4.1 Doplnková činnost	28
2.4.2 Fondy PO – rezervní, investic, odměn a kulturních a sociálních potřeb ..	29
2.5 Ostatní finanční možnosti - fundraising.....	30
2.5.1 Rozvojové programy MŠMT	32
2.5.2 Finanční prostředky z Evropské unie.....	32
3 PROCES TVORBY ROZPOČTU	34

3.1	Rozpočet ZŠ.....	34
3.2	Rozpočet zřizovatele.....	36
3.3	Schválení rozpočtu.....	36
4	HISTORIE, CHARAKTERISTIKA VYBRANÉ ZŠ.....	37
4.1	Historie týništského školství.....	37
4.2	Stávající budova základní školy.....	37
4.3	Základní škola Týniště nad Orlicí – současná charakteristika.....	38
	EMPIRICKÁ ČÁST.....	39
5	EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ.....	40
5.1	Vymezení výzkumného problému.....	40
5.2	Stanovení cíle.....	40
5.3	Stanovení otázek empirického šetření.....	41
5.4	Metoda empirického šetření.....	41
5.5	Soubor empirického šetření.....	42
6	ANALÝZA HOSPODAŘENÍ ZŠ TÝNIŠTĚ NAD ORLICÍ.....	43
6.1	Příjmy ZŠ v rozmezí let 2007 – 2014 dle zdrojů.....	43
6.2	Výše dotace ze SR připadající na jednoho žáka ZŠ.....	45
6.3	Neinvestiční výdaje ZŠ a jejich klasifikace.....	47
6.4	Neinvestiční výdaje připadající na jednoho žáka ZŠ.....	50
6.5	Přímé výdaje na vzdělávání ze SR a jejich využití.....	53
6.6	Mzdové výdaje ZŠ.....	55
6.7	Platy pedagogických zaměstnanců.....	56
6.8	Investiční výdaje.....	58
6.9	Ostatní finanční možnosti – využití fundraisingu.....	59
7	VYHODNOCENÍ OTÁZEK EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ.....	61
8	DISKUZE VÝSLEDKŮ.....	65
	ZÁVĚR.....	67

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	70
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	71
Literatura.....	71
Legislativa.....	72
Internetové zdroje	73
Interní dokumenty.....	75
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, GRAFŮ	76
Obrázky.....	76
Tabulky	76
Grafy	76
SEZNAM PŘÍLOH	78

ÚVOD

Základní škola (dále ZŠ) – vzdělávací zařízení, kterým prošel každý z nás. Nejdříve jako přímý účastník, později v roli rodiče, případně prarodiče, kterému obvykle není tento úsek života jeho potomků lhostejný. Stát svou odpovědnost za zajišťování podmínek pro základní školství převedl na územní samosprávné celky a obce se tak staly zřizovateli základních škol, které tímto získaly statut příspěvkových organizací (dále PO). Dalším vývojem v této oblasti došlo ke skutečnosti, že školy od 1. ledna 2003 přešly do právní subjektivity, čímž jim byla poskytnuta možnost většího rozhodování o finančních záležitostech a právo hospodařit s majetkem v rozsahu, který jim vymezí zřizovatel¹.

Aby kterákoliv instituce byla životaschopná a mohla zajišťovat úkoly, které jí náleží či jsou stanoveny, musí disponovat dostatkem finančních prostředků. Školství je v České republice (dále ČR) financováno z více zdrojů, jsou jimi prostředky ze státního rozpočtu (dále SR), od zřizovatele, jiných poskytovatelů a prostředky, které škola získá vlastní činností či aktivitou. Takto prezentované třídění je zjednodušené, v další části práce je skutečné realitě věnován prostor pro detailnější rozkrytí.

Od roku 2004 pracuji v územní samosprávě, mým zaměstnavatelem je město Týniště nad Orlicí nacházející se v Královéhradeckém kraji (patří mezi cca 393 obcí s pověřeným obecním úřadem) a bylo mi svěřeno vedení finančního odboru. ZŠ je jednou z našich PO a logickou snahou města je zajištění bezproblémového chodu tohoto, stejně jako ostatních městských zařízení. Jak kvalitně se to daří, i na to by měla dát odpověď tato práce. Dosud jsem neměla příležitost podrobně postihnout všechny finanční toky této školské organizace a zjistit, jak dalece jsou konkrétní prostředky využívány. Ze svého místa sleduji, jak je provozování základního školství náročné z pohledu městského rozpočtu a myslím si, že nejsem schopna kvalifikovaně posoudit, zda prostředky, kterými škola disponuje, jsou dostatečné nebo zda by město naopak nemohlo objem poskytovaných peněz snížit a využít je v jiných oblastech. I to jsou důvody, pro které jsem si tuto oblast ke zpracování zvolila.

Práce postihující problematiku financí základních škol již byly zpracovány, ale postihovaly buď oblast regionálního školství (dále RgŠ) určité oblasti obecně bez zaměření na konkrétní školu (viz práce Vladimíra Skotáka), nebo byly zaměřeny na využívání fundraisingu při financování základních škol (viz práce Lucie Tenglerové a Denisy Urbánkové). Další skupinou a zvoleným tématem velice blízké, jsou práce zaměřené

¹ srov. Deník veřejné správy: Právní subjektivita škol. *Veřejná správa online* [online]. 2002 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=5134461>

na analýzu, zdroje financování a plnění rozpočtu jednotlivých základních škol. Tyto práce se soustředí na podrobný rozbor samotné školy, člení její činnost na hlavní a hospodářskou, zapojují hospodaření s fondy a pracují s informacemi dostupnými pouze na straně analyzované základní školy (viz práce Dagmar Dubové, Martina Blažka, Marie Heryanové a Moniky Žůrkové). Smyslem předložené práce je komplexnější analýza se zapojením finančních prostředků z rozpočtu zřizovatele, a tím by se právě měla lišit od již publikovaných děl.

Cílem teoretické části je deskripce pozice základního školství v systému veřejné správy, úloha obce a vztah mezi těmito dvěma autonomními subjekty. Druhá, nejobsáhlejší kapitola je zaměřena na shrnutí potenciálních zdrojů financování ZŠ, které je možné rozčlenit na nárokové a ty, které jsou ovlivněny buď možnostmi poskytovatelů, nebo aktivitou samotné organizace. Pravděpodobné zdroje financování jsou logicky seřazeny dle konkrétních institucí, které ustanoveními danými ze zákona povinně financují základní školní docházku nebo těmi, jejichž případná účast na financování je podložena podmínkami, za kterých lze získat pro jednotlivé školy tzv. finanční bonus. Předposlední kapitola je věnována procesu tvorby rozpočtu obou sledovaných institucí a závěr teoretické části představuje vybranou ZŠ.

S vývojem ekonomiky v naší zemi jsou neustále diskutovány problémy napříč všemi odvětvími národního hospodářství. V oblasti vzdělávání jsou v průřezu posledních let řešena aktuální témata zaměřená na reformu školství a na nedostatek financí. Klesající úroveň ve vzdělání našich dětí je tak přičítána podfinancovanému školství s dopadem na špatné ohodnocení učitelů, jehož důsledkem je odliv kvalifikovaných odborníků – pedagogů. Je tomu skutečně tak?

Cílem empirické části práce je analyzovat hospodaření vybrané ZŠ provedením rozboru zdrojů financování v návaznosti na využití získaných prostředků a posoudit, zda je konkrétní vybraná škola zatížena relevantním nedostatkem finančních prostředků. Prostřednictvím dílčích cílů jsou získávány informace o objemu finančních prostředků, se kterými škola disponuje, zda je jejich výše stabilní, jaká je výše poskytované dotace ze SR, zda v přepočtu dosahuje republikových normativů na 1 žáka a na jaké výdaje je určená. Dalšími dílčími zkoumanými ukazateli jsou mzdové výdaje – jejich celková výše a podíl na celku, průměrná výše platu pedagogických pracovníků je porovnávána s průměrnou měsíční mzdou v ČR. V neposlední řadě jsou touto prací postiženy i investiční výdaje sledované organizace a aktivita samotné ZŠ při získávání nenárokových nadstandardních finančních prostředků.

Data jsou získávána z jednotlivých účetních dokladů ve vazbě na výkazy a z další různé dostupné dokumentace na straně samotné PO. Další data jsou čerpána z podkladů zřizovatele – města Týniště nad Orlicí. Chod školy není totiž vykryván pouze finančními prostředky, které jsou součástí rozpočtu a účetnictví sledované školy, ale také penězi, které jsou vydávány z rozpočtu zřizovatele a v účetnictví samotné školy se nepromítají. Ze základních číselných údajů jsou vytvořeny nové finanční bilance, které slouží výhradně pro účely této práce, ale zároveň poskytují přesný obraz o finančních vstupech a výstupech základní školy.

Získané informace bych chtěla využít při svém dalším působení v zaměstnání, mohly by být vodítkem pro budoucí rozhodování města, potažmo zastupitelů, mohly by být i užitečným zdrojem informací pro samotnou školu a v neposlední řadě i osvětou pro současné i potenciální rodiče a veřejnost. Výslednými zjištěními by mj. mělo být prezentováno, kolik prostředků v průběhu let a s ohledem na specifičnost toho kterého roku stojí v průměru poskytování vzdělání na konkrétní ZŠ pro jednoho žáka.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ ŠKOLSTVÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Práce je zaměřena na analýzu hospodaření konkrétní ZŠ. Přesto, pro orientaci v této oblasti, je nezbytné obecně zrekapitulovat postavení primárního a nižšího sekundárního školství v kontextu celorepublikového pojetí veřejné správy. Vzhledem k vybranému tématu je věnována pozornost výhradně problematice základního školství, ostatní úrovně vzdělávací soustavy včetně víceletých gymnázií nebudou touto prací řešeny.

1.1 Úloha veřejné správy obecně a v oblasti školství

Veřejná správa – již slovo „veřejná“ předurčuje, že by měla být zajišťována pro všechny, resp. celou veřejnost. Smyslem není vytváření zisku, jako je to v podnikatelské sféře, ale jejím úkolem je zabezpečování veřejných statků pro občany. Veřejný statek - pod tímto názvem je potřeba si představit konkrétní službu, která slouží k uspokojení potřeb všech obyvatel. Příkladem může být oblast zdravotnictví, výstavba a provoz veřejného osvětlení, udržování provozuschopnosti komunikací atp. Jsou to služby, které mohou a jsou využívány všemi. Málokdo řeší, nebo si uvědomuje, že např. možnost večerní procházky osvětlenou udržovanou ulicí, vyžaduje značné finanční prostředky. Nikdo si nedovede představit, že by byla tato samozřejmost zpoplatněna a reálně si asi neumíme představit, že by služby takového charakteru kdokoli vyhledával ke svým podnikatelským záměrům. Financování veřejné správy je realizováno prostřednictvím přerozdělování vybíraných daní od všech daňových poplatníků.

Převédeme-li termín „veřejný statek“ do specifické oblasti základního školství, znamená to podle Francové² zabezpečení smíšeného veřejného statku, který je k dispozici všem bez ohledu na jejich finanční možnosti. Podrobnější vymezení řadí povinné základní vzdělání do upřednostněných smíšených veřejných statků, které musí veřejná správa zabezpečit a u kterých je všem poskytována i shodná kvalita vzdělávání^{3,4}. N. Gregory Mankiw vzdělávání, resp. znalosti označuje kategorií statků nevyhnutelných a nerivalitních⁵.

² srov. FRANCOVÁ, Eva. *Financování školství a školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, s. 8. ISBN 80-244-0801-5.

³ srov. OPLETALOVÁ, Alena a Ivo SVOBODA. *Veřejná správa a finance - vybrané kapitoly*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2007, s. 9. ISBN 978-80-87071-33-5.

⁴ srov. PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy - územní aspekty veřejných financí*. 1. vyd. Praha: VIKTORIA PUBLISHING, a. s., 1995, s. 43. ISBN 80-7187-024-2.

⁵ srov. MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie*. Překlad Milan Sojka a kol. Praha: Grada Publishing, 2000, s. 233. profesionál. ISBN 80-7169-891-1.

Je pochopitelné, že je vzdělávací systém neustále předmětem politických diskuzí, vždyť úroveň vzdělanosti obyvatel toho kterého státu je i měřítkem jeho úspěšnosti. „*Řešení problematiky vzdělávání bývá součástí volebních programů.*“ Avšak skutečnou realizaci vizí slibovaných v těchto dokumentech ovlivňují výsledky voleb. Jednoznačně je možné konstatovat, že „*hlavním iniciátorem změn ve vzdělávací politice by mělo být ministerstvo školství*“, které však nemůže samostatně rozhodovat a je závislé na dalších subjektech⁶.

Opodstatnění základního školství jako veřejného statku nalezneme i v hlavních doporučeních Národního programu rozvoje vzdělávání, tzv. Bílé knize. Vláda v návaznosti na tento dokument formulovala hlavní cíle vzdělávací politiky a zařadila mezi ně i posílení rozvoje vzdělávání druhého stupně ZŠ tak, aby vzdělávání nabízelo bohatost a rozmanitost a umožnilo tak respektovat různé zájmy a možnosti dětí. V neposlední řadě si stanovila za cíl zvyšovat veřejné výdaje na vzdělávání, a tím vlastně potvrdila strategickou důležitost vzdělávání⁷.

A jak k poskytované službě – vzdělávání – přistupujeme my občané spotřebitelé veřejných statků? Automaticky přijímáme, že devět let povinné školní docházky využíváme budovu vystavěnou pro potřebu výuky, světlo, teplo, vědomosti čerpáme z výkladu pedagogů atd. a ani se vlastně nezajímáme o finanční náročnost tohoto procesu.

1.2 Státní správa a samospráva ve vztahu k základnímu školství

Před rokem 1989 (v období od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989) byl náš stát prezentován komunistickým režimem a s tím souvisejícím centrálním plánováním ekonomiky. Zmíněný rok 1989 se stal zlomovým pro všechny sféry hospodářství. Otevíraly se nové možnosti napříč celým systémem nově vznikající demokracie. Převratné změny zasáhly i soustavu veřejné správy, kam přísluší i rezort školství. Postupným vývojem dochází k výrazné decentralizaci.

Veřejná správa se člení na státní správu a samosprávu a je zajišťována organizacemi, u nichž více jak polovina celkových příjmů pochází z veřejných zdrojů⁸ – a právě chod základních škol a dohled nad nimi, je obstaráván oběma těmito složkami. Státní správu zajišťují státní orgány jako např. Ministerstvo vnitra (dále MV), Ministerstvo financí (dále

⁶ PRÁŠILOVÁ, Michaela. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2009, s. 34 - 35. ISBN 80-244-1415-5.

⁷ srov. PRŮCHA (ED.), Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, s. r. o., 2009, s. 541. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁸ srov. OPLETALOVÁ, Alena a Ivo SVOBODA. *Veřejná správa a finance - vybrané kapitoly*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2007, s. 9. ISBN 978-80-87071-33-5.

MF), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT), krajské úřady (dále KÚ), Česká školní inspekce (dále ČŠI), obecní úřady s rozšířenou působností a ředitelé škol, samosprávu pak kraje, samotné obce – územní samosprávné celky (dále ÚSC) a školské rady⁹.

Centrem zájmu této práce jsou prioritně dva subjekty – ZŠ a obec. Obě tyto organizace jsou subjekty veřejné správy. Pro pochopení členění veřejné správy na státní správu a samosprávu je možné využít právní monografie Kopeckého. Ten označuje veřejnou správu dualismem, který člení působnost ÚSC na dvě skupiny, na působnost samostatnou – samosprávnou a působnost přenesenou – delegovanou. Do skupiny samostatné působnosti by měly být zařazeny takové záležitosti, které postihují a nějakým způsobem se dotýkají života obyvatel žijících na území dané obce a významem tuto oblast nepřesahují. Naopak přenesená působnost by se měla týkat záležitostí, které svým významem a rozsahem „domácí“ zájmy přesahují a stát zde má zájem na zajištění jednotného výkonu a vyhrazuje si právo do rozhodování v těchto věcech zasahovat¹⁰.

1.3 Postavení základní školy

Právo na vzdělání a povinnost absolvovat školní docházku dané Ústavou jsou konkretizovány zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále školský zákon), konkrétně ustanovením § 36, přičemž odst. 5 téhož paragrafu přiznává ZŠ (pomineme-li soukromé základní školy) status PO se samostatnou právní subjektivitou, které ve své činnosti zpravidla nevytvářejí zisk a přísluší jim právní subjektivita¹¹.

Zakládajícím a jedním z nejdůležitějších dokumentů školy je Zřizovací listina (dále ZL), která povinně obsahuje název, sídlo a identifikační číslo příspěvkové organizace. Další ujednání této písemnosti vymezuje hlavní účel a předmět činností základní školy, upravuje práva a povinnosti statutárního orgánu, nakládání s veškerým majetkem organizace, nakládání s pohledávkami, postup při zadávání veřejných zakázek, finanční hospodaření organizace a definuje povolené okruhy doplňkové činnosti¹².

⁹ srov. PRŮCHA (ED.), Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, s. r. o., 2009, s. 545 - 546. ISBN 978-80-7367-546-2.

¹⁰ srov. KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolter Kluwer ČR, a. s., 2010. s. 164 - 166. ISBN 978-80-7357-561-8.

¹¹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI

¹² *Zřizovací listina*. Týniště nad Orlicí, 2009.

1.3.1 Ředitel

Statutárním orgánem školské právnické osoby je ředitel. O tuto pozici se může ucházet fyzická osoba, která splňuje předpoklady dané § 5 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů¹³. Do funkce je jmenována zřizovatelem na návrh rady obce na základě konkurzního řízení zpravidla na období 6 let. Právem, ale i povinností ředitele je rozhodovat ve všech záležitostech týkajících se poskytovaného vzdělávání. Odpovídá za to, že uskutečňované vzdělávání je v souladu s Národním a Rámcovým vzdělávacím programem, odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání, vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti ČŠI, pro vzdělávání pedagogických pracovníků, je odpovědný za zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky. Při rozhodování o zásadních dokumentech a opatřeních týkajících se činnosti školy napomáhá řediteli pedagogická rada, která je tvořena všemi pedagogickými pracovníky školy a je poradním orgánem ředitele. Mezi další úkoly statutárního zástupce patří ustanovení organizace a podmínek provozu školy, v neposlední řadě odpovídá za hospodaření s finančními prostředky a rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy. Za svou činnost je odpovědný radě obce. Tolik v krátkosti výběr z některých ustanovení § 129 – 131 a 164 – 166 školského zákona¹⁴.

Výčet činností, které spadají do kompetence ředitele školy, je nepochybně velice obsáhlý a jejich zvládnutí vyžaduje dostatečné znalosti v různých oborech. Zárukou kvalitního řízení školy by měla být podmínka, kterou ředitelům ukládá v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ustanovení § 5 odst. 2 již citovaného zákona č. 563/2004 Sb. a současně vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků v § 5, zástupně v § 7¹⁵. Aby ředitel mohl vykonávat svůj úřad, musí do dvou let od jmenování získat formou předepsaného studia znalosti v oblasti řízení školství, které se ukončuje zkouškou před komisí a získáním osvědčení.

1.3.2 Školská rada

Institut školské rady právně ošetřuje školský zákon a v § 167 ji definuje jako orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy.

¹³ Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI

¹⁴ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI

¹⁵ Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2005, částka 111/2005. Dostupné z: systém ASPI

Školskou radu zřizuje zřizovatel, jehož v tomto případě zastupuje rada města (§ 102 odst. 2 písm. b) zákona č. 128/2000 Sb.¹⁶), a stanoví počet jejích členů s tím, že třetinu jmenuje zřizovatel, třetinu volí zástupci nezletilých žáků a třetinu pedagogičtí pracovníci dané školy. Funkční období členů školské rady je tříleté a zasedají nejméně dvakrát ročně. Podkladem pro jejich jednání je dokumentace školy a informace, které jim zpřístupní ředitel školy. Mezi jejich oprávnění patří vyjadřovat se k návrhům školských vzdělávacích programů, schvalovat výroční zprávy o činnosti školy, školní řád, projednávat návrh rozpočtu, doporučovat opatření ke zlepšení hospodaření, projednávat inspekční zprávy ČŠI, podávat podněty a oznámení řediteli školy, zřizovateli a podávat návrh na odvolání ředitele a na vyhlášení konkurzu na ředitele školy.

Ředitel školy nemůže být členem školské rady. Je však povinen zúčastnit se zasedání školské rady, je-li k tomu vyzván jejím předsedou.

1.4 Postavení územního samosprávného celku

Školský zákon v § 177 a 178 ukládá obcím přímo povinnost zřizovat školy a zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětem s místem trvalého pobytu na jejím území¹⁷.

1.4.1 Zastupitelstvo obce

Právní ukotvení vzniku PO nalezneme v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) v § 84 odst. 2 písm. d), který vyhrazuje zastupitelstvu obce jako jejímu nejvyššímu orgánu právo zřizovat své příspěvkové organizace¹⁸. Podobnou oporu skýtá ustanovení § 23 odst. 1 písm. b) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů¹⁹. Tím se obec dostává do postavení zřizovatele se všemi právy a povinnostmi.

Zastupitelstvu obce je dáno rozhodovat ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Řadíme sem i nakládání s finančními prostředky. Zastupitelé jsou těmi, kteří schvalují rozpočet a hospodaření obce, potažmo svých organizací. Na nich záleží, jaký objem prostředků bude mít k dispozici dotčená organizace, v našem případě ZŠ. Poradními orgány zastupitelstva jsou finanční a kontrolní výbor.

¹⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 38/2000. Dostupné z: systém ASPI

¹⁷ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI

¹⁸ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 38/2000. Dostupné z: systém ASPI

¹⁹ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 73/2000. Dostupné z: systém ASPI.

1.4.2 Rada obce

Rada obce je orgánem, který plní pro PO funkci zřizovatele (vyjma rozhodování o zřízení a zrušení PO a o poskytování finančních prostředků). Tzn., že schvaluje účetní závěrku, rozdělení výsledku hospodaření a stanoví organizaci závazné ukazatele (odpisové plány a rozdělení výsledku hospodaření). Snad nejvíce omezující a zasahující do autonomie PO je oblast vymezená ustanovením § 27 odst. 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, která definuje nakládání s majetkem. Taxativně vymezuje eventuality a podmínky, za kterých může PO nabývat do svého vlastnictví jakýkoliv majetek. Ať již se jedná o bezúplatný převod, dar, dědictví nebo jiný způsob, vždy je bezpodmínečně nutný předchozí písemný souhlas rady obce s jakoukoliv touto alternativou²⁰.

Finanční vztahy mezi zřizovatelem a PO jsou obsahem kapitoly 2.3.

²⁰ srov. MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TRÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC 2011*. 2. aktualizované vyd. Ostrava: ANAG, 2011, s. 62 - 63. ISBN 978-80-7263-664-8.

2 POTENCIÁLNÍ ZDROJE FINANCOVÁNÍ ZŠ

Každé volební období doprovází pochybnosti, zda status quo financování školství je správný. S větší či menší razancí se objevovaly snahy reformovat tuto oblast. Snad nejkonkrétněji bylo toto úsilí prezentováno Koncepčním záměrem reformy systému financování regionálního školství MŠMT 28. listopadu 2011. Mělo být dosaženo zvýšení cílenosti finančních prostředků, zvýšení spoluzodpovědnosti zřizovatelů, doplnění financování na žáka o další parametry, zrušení limitů mzdové regulace a sjednocení způsobu financování veřejného a soukromého školství²¹. Dosud však zůstalo u záměru.

Pro zachování korektnosti je nutné konstatovat, že skepsí jsou doprovázeny modely financování školství i v jiných evropských státech. Školní finanční reformou, resp. analýzou možností národního normativního financování např. ve Velké Británii, se zabývali Haroon Chowdry a Luke Sibieta. Konstatují, že financování primárních škol v jejich zemi vykazuje značné rozdíly, v letech 2010 - 11 byly implicitně zvýhodněny školy s chudšími žáky – k tomuto zvýhodnění bylo přikročeno po provedeném přezkumu výdajů resortu školství, kdy vláda zmrazila všechny stávající finanční prostředky vydávané na 1 žáka a byla vytvořena prémie na znevýhodněné žáky. Výstupem empirické analýzy je domněnka, že plánovaný plynulý přechod na jednotné národní normativní financování by si vyžádal přechodné období nejméně 10 let²².

Druhým příkladem pro zamyšlení může být strategie finského školství. Zde je však diametrální rozdíl v koncepci stanovených priorit. Rovnost a spravedlivost je fundamentálním principem finského vzdělávání a byl přijat již v roce 1968. Tato teze zůstává stále v platnosti. Finové věří v kvalitní školu pro každého a ne jen pro někoho. V souladu s touto myšlenkou docilují, že rodiče vědí a věří, že škola, kterou mají nejbližší, je stejně dobrá jako škola např. ve vedlejší čtvrti. Na podporu tohoto záměru je vzdělávání ve finských školách poskytováno až do úrovně středních škol zcela zdarma²³. Legislativně je dokonce ošetřeno právo žáků základních a středních škol na oběd zdarma a na bezplatnou dopravu z bydliště,

²¹ srov. Koncepční záměr reformy systému financování regionálního školství. MŠMT [online]. © 2011 MŠMT [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/18871/download/>

²² srov. CHOWDRY, Haroon a LUKE SIBIETA. *School funding reform: an empirical analysis of options for a national funding formula*. London: The Institute for Fiscal Studies, 2011, s. 1 – 3. ISBN IFS Briefing Note BN123.

²³ srov. VOLMARI, Kristiina. *Co chcete vědět o finském školství II. – O vzdělávání z hlediska perspektivy rovnosti a spravedlivosti*. EDUin. [online] © 2013 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/clanky/co-chcete-vedet-o-finskem-skolstvi/>

pokud je vzdálenost delší než 5 km. Zdarma jsou poskytovány také učebnice a učební pomůcky²⁴.

Předchozími odstavci byly v krátkosti postiženy snahy o možnou reformu ve Velké Británii, resp. představen fungující systém financování ve Finsku. Nelze však předjímat, zda by byl v podmínkách a s ohledem na specifika ČR efektivní.

V úvodu práce bylo konstatováno, že financování rezortu školství v ČR je vícezdrojové. Následující text již bude zaměřen výhradně na systém financování školství v ČR. Zajímavá je informace OECD, která sleduje vývoj veřejných výdajů na vzdělávání ve 34 zemích. Jedním z ukazatelů jsou veřejné výdaje na vzdělávání jako procento z celkových veřejných výdajů. ČR zaujímá v roce 2011 s 10,4 % 30. místo. Nižší procento z celkových veřejných výdajů na vzdělávání nalezneme pouze ve Francii, Maďarsku, Japonsku a Itálii²⁵.

Předpokládané zdroje pro ZŠ jsou rozklíčovány dle jednotlivých institucí, které se na finančním krytí výdajů primárního a nižšího sekundárního školství podílí s vazbou na právní předpisy, které tuto oblast řeší. Kapitola řeší finanční prostředky pro školu dle účelu, na který jsou poskytovateli určeny. Předmětem v této části není rozbor skutečného podílu jednotlivých finančních zdrojů na celku, protože paušálně nelze tento údaj generalizovat. Stanovení konkrétní výše je závislé na více faktorech a v praxi je pro jednotlivé školy přidělováný objem prostředků rozdílný. Praktická část se následně zabývá posuzovanou organizací.

2.1 Finanční prostředky ze státního rozpočtu (nárokové)

Listina základních práv a svobod pod čl. 33, odst. 1 – 4 konkretizuje právo na vzdělání, povinnost absolvovat školní docházku stanovenou zákonem a zaručuje mj. i právo na bezplatné vzdělání v základních školách²⁶. Přestože v tomto případě „bezplatné“ nemůže být interpretováno jako vzdělání zdarma, řadí se tato oblast vzdělávání do kategorie veřejných statků, které jsou poskytovány plošně celé populaci. Aby byla splněna

²⁴ srov. VRABCOVÁ, Daniela a Karel RÝDL eds. *Autoevaluace školy v zahraničí*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012, s. 107. ISBN 978-80-87063-75-0.

²⁵ srov. *Education at a Glance 2014* [online]. 2014, s. 258 [cit. 2015-03-29]. ISBN 978-92-64-21505-4. Dostupné z: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/ocd/education/education-at-a-glance-2014_eag-2014-en#page4

²⁶ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR. In: *Sbírka zákonů ČR*. Ostrava: Sagit, a. s., 2005, ISBN 80-7208-478-X.

tato podmínka, nezbytně musí být stanoven závazný způsob zajištění finančních prostředků pro tuto službu.

Část čtrnáctá školského zákona, řeší financování škol a školských zařízení ze SR²⁷. Aby však škola měla oprávnění čerpat státní prostředky, musí být zařazena v rejstříku škol, který je mj. veřejně přístupný a z uložené dokumentace je možné získat základní údaje identifikující každou zřizovanou školu. Mezi povinně uváděná data je zařazena informace o kapacitě školy, což je v případě ZŠ maximální počet žáků. Tímto kritériem je ovlivněna výše poskytovaného příspěvku škole²⁸.

Text je cíleně zaměřen na finance, které jsou vyčleněné na činnost škol zřizovaných obcemi. „*Předmětem výkonu státní správy v oblasti ekonomického zabezpečení regionálního školství jsou pouze tzv. přímé vzdělávací výdaje.*“²⁹

Tyto finanční prostředky přidělované základním školám ze SR jsou poskytovány v souladu s § 160 školského zákona a jsou určeny:

- na platy, náhrady platů, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, odstupné, na výdaje na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění,
- na přiděly do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající z pracovně právních vztahů,
- prostředky nutné na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou znevýhodněných žáků,
- výdaje na učební pomůcky, na školní potřeby a na učebnice, jsou-li poskytovány bezplatně,
- výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a na činnosti přímo související s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání³⁰.

K celkovému objasnění problematiky financování základních škol ze SR je ještě nutné pochopit, kdo konkrétně stanoví výši příspěvku a jakým způsobem se tyto prostředky finálně do jednotlivých základních škol dostanou. K tomu slouží tzv. republikové a krajské normativy.

²⁷ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI

²⁸ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 15. ISBN 978-80-244-1827-8.

²⁹ FRANCOVÁ, Eva. *Financování školství a školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, s. 14. ISBN 80-244-0801-5.

³⁰ srov. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI

2.1.1 Republikové normativy

„Republikové normativy představují podle školského zákona základní nástroj pro rozpis finančních prostředků vyčleněných v rozpočtu MŠMT pro RgŠ ÚSC do rozpočtů jednotlivých krajů.³¹“ MŠMT každý rok stanoví republikové normativy (dále RN) jako výši výdajů připadajících na vzdělávání pro jednoho žáka příslušné věkové kategorie. RN rozlišují pět věkových kategorií: 3 – 5 let, 6 – 14 let, 15 – 18 let, 19 – 21 let a normativ pro krajská zařízení ústavní výchovy. Pro potřeby tohoto textu budou využívány informace vztahující se ke kategorii 6 – 14 let.

Stanovení výše RN v konkrétních letech je zohledňováno možnostmi MŠMT (objemem prostředků přidělovaným v rámci kapitoly školství pro RgŠ s potřebou zajistit nezbytnou úroveň finančního zabezpečení škol), ale i aktuálním počtem žáků. V letech, kdy se zdroje určené pro financování regionálního školství snižují, nastupují opatření, při kterých se například počítá s poměrně radikálním omezením zdrojů pro mimonormativní financování, což jsou rozvojové programy přísně účelově zaměřené.

V následující tabulce je prezentována pro lepší představivost výše těchto RN určená pro školy zřizované ÚSC v několika posledních letech. V těch docházelo k drobným odchylkám v členění druhů výdajů (někdy byly mzdové prostředky počítány zvlášť pro pedagogické pracovníky a zvlášť pro nepedagogické, někdy včetně odvodů, jindy dohromady atp.), pro potřeby komparace jsou výstupní údaje sjednoceny³².

Republikové normativy 2007 – 2014 pro věkovou kategorii 6 – 14 let (údaje v Kč)			
Rok	neinvestiční výdaje celkem/žáka	z toho	
		mzdové prostředky celkem vč. odvodů/žáka	ostatní neinvestiční výdaje celkem/žáka
2007	41 542	40 514	1 028
2008	43 199	42 407	792
2009	44 126	43 194	932
2010	46 747	45 999	748
2011	46 110	45 470	640
2012	49 825	49 380	445
2013	49 825	48 825	1 000
2014	50 423	49 338	1 085

Tabulka č. 1: Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných ÚSC na roky 2008 - 2014
Zdroj: vlastní

³¹ Principy normativního rozpisu rozpočtu a rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2014. *MŠMT* [online]. © 2013 – 2014 MŠMT [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/principy-rozpisu-rozpoctu-a-rozpis-rozpoctu-primych-vydaju5?highlightWords=%C4%8Dj>

³² Principy normativního rozpisu rozpočtu a rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2008 - 2014 v úrovni MŠMT – KÚ. *MŠMT* [online]. © 2013 – 2014 MŠMT [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/modules/search/index.php?plugin=2&query=%C4%8Dj&o=1-8>

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že vypočítaný normativ na 1 žáka a rok nezůstává stejný, nemá však jenom vzrůstající tendenci, ale kolísá. V roce 2011 došlo k poklesu oproti roku předchozímu a následující dvě období 2012 a 2013 vykázala shodnou hodnotu jenom s tím rozdílem, že na celkových neinvestičních výdajích se různou měrou podílely mzdové prostředky a ostatní neinvestiční výdaje. Celkově však lze konstatovat, že výše dotovaných neinvestičních výdajů má rostoucí tendenci.

RN je stanovena výše finančních prostředků SR určená pro jednotlivé kraje. MŠMT tyto prostředky poskytuje krajským úřadům formou dotace na zvláštní účet a jsou beze zbytku vyčleněny na činnost škol zřizovaných krajem a obcemi, případně svazky obcí (§ 161 odst. 5)³³. Pro stanovení konkrétní výše zdrojů přidělených do rozpočtů jednotlivým školským právnickým osobám pak slouží krajské normativy.

2.1.2 Krajské normativy

Stanovení a použití krajských normativů (dále KN) je v přenesené působnosti výkonem státní správy krajských úřadů (§ 161 odst. 2 školského zákona)³⁴. Postup pro výpočet KN je dán vyhláškou č. 492/2005 Sb., o krajských normativech³⁵.

Konstrukce pro stanovení objemu KN považuje za stěžejní vstupní údaj jednotku výkonu, kterou je 1 žák. V případě ZŠ zřizované ÚSC je jednotkou výkonu žák prvního stupně ZŠ tvořené oběma stupni, žák druhého stupně ZŠ tvořené oběma stupni, žák školní družiny s pravidelnou denní docházkou a strážník, který se zároveň v ZŠ vzdělává³⁶.

Pod § 2 citované vyhlášky nalezneme taxativní výčet rozhodných ukazatelů pro stanovení KN. Jsou jimi průměrné počty žáků připadajících na 1 pedagogického pracovníka, průměrné počty žáků připadajících na 1 nepedagogického pracovníka, průměrná měsíční výše platu pedagogického pracovníka, průměrná měsíční výše platu nepedagogického pracovníka a průměrná roční výše ostatních neinvestičních výdajů ze SR připadající na 1 žáka.

Průměrné počty žáků připadajících na 1 pedagogického pracovníka se stanoví z průměrného počtu žáků ve třídě v ZŠ v rámci kraje, dále z průměrného počtu vyučovacích hodin ve třídě za týden v přímé návaznosti na příslušný rámcový vzdělávací program

³³ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI

³⁴ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI

³⁵ Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2005, částka 170/2005. Dostupné z: systém ASPI

³⁶ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 16. ISBN 978-80-244-1827-8.

a z průměrného týdenního rozsahu přímé vyučovací a přímé výchovné činnosti pedagogických pracovníků³⁷. Stanovení rozsahu přímé vyučovací a přímé výchovné činnosti pedagogických pracovníků řeší nařízení vlády č. 75/2005 Sb.³⁸

Z uvedeného postupu vyplývá, že vypočítání KN je složitý a značně nepřehledný proces. Samotná výše KN je pak zásadní informací pro každého ředitele, protože stanoví pevný základ pro výpočet objemu dotovaných prostředků SR pro jeho školu.

Krajský úřad rozepisuje a poskytuje finanční prostředky školským právnickým osobám, jejichž je zřizovatelem. Ostatním právnickým osobám vykonávajícím činnost škol finanční prostředky rozepisuje i poskytuje, ale o rozpisu navíc informuje příslušné obecní úřady s rozšířenou působností, které navrhnou přerozdělení přidělených prostředků pro konečné příjemce – školy.

V praktické části bude zajímavé porovnat, jak se shoduje či liší celkový objem prostředků stanovený republikovými normativy se zdroji poskytovanými sledované základní škole po přerozdělení krajským úřadem, resp. obecním úřadem s rozšířenou působností.

2.1.3 Rekapitulace

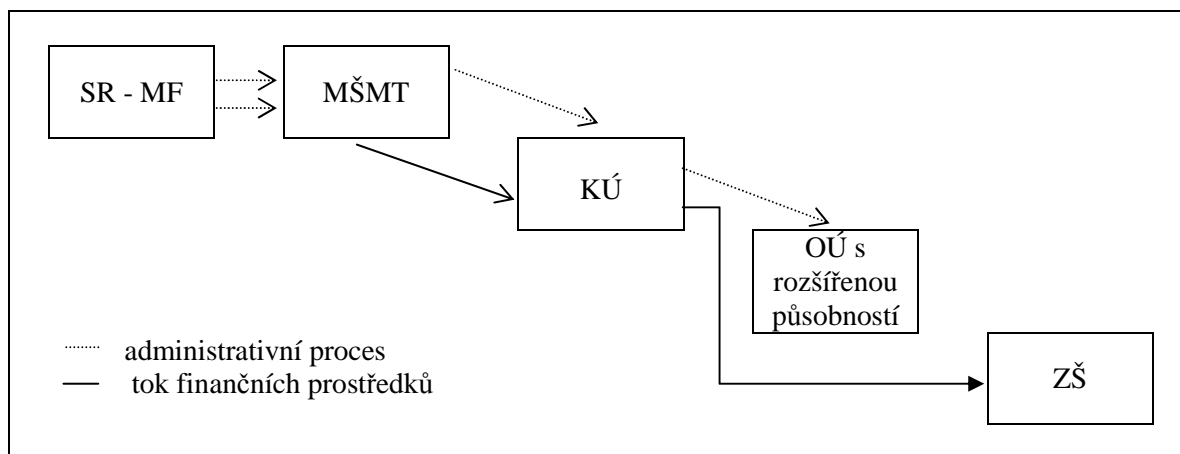
Celková výše financí určená pro resort školství je daná schváleným státním rozpočtem. Výše prostředků určená pro ZŠ ze SR se odvíjí od RN a KN a u škol, jejichž zřizovatelem není kraj (vyšší územní samosprávný celek), ale obec (ÚSC) podléhá ještě korekci příslušných obecních úřadů (dále OÚ) s rozšířenou působností. Tolik zjednodušeně administrativní procedura týkající se přiznávání prostředků pro základní školy.

Prakticky probíhá přesun finančních prostředků z MF na účty MŠMT v celkovém schváleném objemu pro školská zařízení v celé ČR, následně je KÚ z účtu MŠMT uvolněna část dle vypočítaného RN pro daný kraj. Konkrétní ZŠ pak obdrží obnos rovnající se KN zkorigovaný OÚ s rozšířenou působností.

Zjednodušené znázornění institucí, které jsou zapojeny do procesu financování základního vzdělávacího systému ze SR, představuje následující obrázek.

³⁷ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 18. ISBN 978-80-244-1827-8.

³⁸ Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2005, částka 21/2005. Dostupné z: systém ASPI

Obrázek č. 1: Instituce zapojené do procesu financování ZŠ z prostředků SR

Zdroj: vlastní

Souhrn peněz poskytovaných ZŠ ze SR je pro jejich rozpočet opravdu zásadní, nejsou to však všechny prostředky podílející se na jejich financování. Další možné zdroje objasňují následující kapitoly.

2.2 Finanční prostředky z rozpočtu kraje

Samostatnou, druhou oblast možné finanční podpory primárního a nižšího sekundárního vzdělávání, tvoří případné účelové krajské dotace. Způsobem získávání by mohly být zahrnuty mezi fundraisingové aktivity, ale pro své regionální vymezení jsou touto prací řešeny individuálně.

Bylo-li vysvětleno, že prostředky ze SR jsou nárokové, na tomto místě je třeba konstatovat, že s těmito dotačními prostředky školy nemohou ve svém rozpočtu počítat vůbec. Získání jakéhokoliv objemu prostředků z kraje se rovná úspěchu.

Pro ZŠ v Týništi nad Orlicí je příslušný Královéhradecký kraj (dále KHK), který vypisuje pro každý kalendářní rok dotační programy, které jsou dostupné na domovských webových stránkách KHK. Přehled vypsání dotačních titulů pro školství, případně volnočasové aktivity v letech 2007 – 2014³⁹ je pro svou obsáhlost přílohou č. 1 této práce.

Nabízené programy byly určeny např. pro podporu výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a pro jejich integraci, pro prevenci rizikového chování, další oblasti byly zaměřeny na výchovu osobnosti dítěte a žáka, na rozvoj tvůrčích schopností a dovedností

³⁹ *Královéhradecký kraj: Krajské dotační programy* [online]. Copyright © 2008 Královéhradecký kraj [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?pgid=1700>

žáků, na talentované děti, pro učitele byly určeny programy pro školní metodiky prevence, ale i výuku přírodovědných a technických předmětů, nechyběly programy podporující rozvoj zdravého životního stylu a věnované vzdělávacím a relaxačním pobytům pro učitele. V posledních letech, resp. od roku 2011 až dosud jsou vypisovány pro oblast vzdělávání pouze tři opakující se dotační tituly – na rozvoj talentů, podporu výuky učebních oborů a pro zájmovou práci se žáky mimo vyučování.

Ne všechny dotační tituly byly vhodné pro ZŠ, přesto se ale naskýtají možnosti touto cestou získat určité prostředky pro rozvoj a zlepšování podmínek každé jednotlivé školy.

2.3 Finanční prostředky z rozpočtu zřizovatele

ÚSC jsou zřizovateli svých příspěvkových organizací. Smyslem této kapitoly je ozřejmění vztahu těchto dvou subjektů s výlučným zaměřením na finanční a majetkové vztahy, následující text je orientován na finanční podporu ze strany ÚSC, tedy obce.

2.3.1 Vztahy zřizovatel – příspěvková organizace

Kromě zákona o obcích řeší vztahy mezi zřizovatelem a PO – v našem případě ZŠ zákon č. 250/2000 Sb.⁴⁰ Oblast řešící tuto problematiku začíná § 27, který rozkrývá zřizování, změny a zrušení příspěvkových organizací. Vymezuje přesné požadavky na obsahové náležitosti zřizovacích listin a taxativní podmínky, za jakých příspěvková organizace může nabývat majetek pro svého zřizovatele, případně do svého vlastnictví. Dále ukládá zřizovateli povinnost zajistit, aby příspěvková organizace byla zapsána v obchodním rejstříku a nutnost provádět kontrolu hospodaření této své organizace⁴¹.

Následující § 28 postihuje finanční hospodaření PO. Opomenut nezůstal ani okruh sankcí, které hrozí příspěvkové organizaci při porušení rozpočtové kázně. Tyto případy taxativně vysvětluje odst. 7⁴². Fondovému hospodaření upravenému § 29 – 33 je věnována samostatná část práce (viz 2.4.2). Část zákona vymezená pro vztah mezi příspěvkovými organizacemi a zřizovatelem je zakončena § 37a.

Při řešení vztahů mezi obcí a PO je zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů možné považovat za jeden z nejdůležitějších a nejvíce v praxi využívaných.

⁴⁰ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 73/2000. Dostupné z: systém ASPI

⁴¹ srov. MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TRÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC 2011*. 2. aktualizované vyd. Ostrava: ANAG, 2011, s. 48, 62, 67. ISBN 978-80-7263-664-8.

⁴² srov. MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TRÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC 2011*. 2. aktualizované vyd. Ostrava: ANAG, 2011, s. 88. ISBN 978-80-7263-664-8.

2.3.2 Poskytované prostředky z rozpočtu zřizovatele

Jak již bylo uvedeno, státními prostředky jsou hrazeny „pouze tzv. *přímé vzdělávací výdaje*⁴³“. Další peněžní prostředky plynoucí do škol pochází z rozpočtu obcí – kapitálové a provozní výdaje, které nejsou přímými vzdělávacími výdaji⁴⁴ – by tak bylo možné chápat jako nadstavbové, sloužící k fakultativním výdajům. Školský zákon nově stanoví dle § 180 odst. 2 zřizovateli možnost přispívat na další neinvestiční výdaje jinak hrazené ze SR⁴⁵. Tato úprava má být určitým vstřícným krokem vůči zřizovatelům, aby mohli pokrýt případné záporné saldo v případě, kdy udělí výjimku z počtu žáků⁴⁶. Ale jedná se skutečně o vstřícný krok – není to naopak zbavení se povinnosti ze strany státu?

Prostředky, kterými zřizovatelé své organizace finančně kryjí, jsou označovány jako nepovinné s tím, že je na rozhodnutí obcí kam své peníze nasměrují. Pravdou také zůstává, že na jednotlivých školách se výše příspěvku zřizovatele značně liší a je mnohdy limitována možnostmi a prioritami poskytovatele. Mezi tyto, z pohledu státu nezávazné výdaje, řadíme např. výdaje na energie, opravy a údržbu objektů škol, nové vybavení. Obce svými finančními příspěvky udržují školy v provozuschopném stavu (minimálně). Aby tento stav zůstal zachován, potřebují i ony finanční podporu SR.

Do roku 2012 včetně byl obcím poukazován v rámci souhrnného dotačního vztahu SR k rozpočtu obce příspěvek na školství, který byl určen na částečnou úhradu provozních výdajů na jednoho žáka. Příspěvek příslušel jak ZŠ, tak mateřským školám, jejichž zřizovatelem byla obec. Dle Provažnickové⁴⁷ činil tento příspěvek v roce 2007 1 401 Kč, ale v roce 2012 odpovídal v naší obci částce 1 386 Kč na jednoho žáka a rok. Ve školském zákoně byla zakomponována i varianta, která řešila stav, kdy žák plnil povinnou školní docházku ve škole zřízené jinou obcí v rámci České republiky, než ke které ho vázalo jeho trvalé bydliště. Domovská obec měla povinnost hradit obci, která byla zřizovatelem navštěvované školy její neinvestiční výdaje na tohoto „cizího“ žáka. Výpočet předmětné částky zahrnoval náklady na údržbu a opravy, materiální výdaje, služby a ostatní výdaje připadající na jednoho žáka, které nebyly hrazeny ze státních financí⁴⁸. Neinvestiční výdaje na jednoho žáka

⁴³ FRANCOVÁ, Eva. *Financování školství a školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, s. 14. ISBN 80-244-0801-5.

⁴⁴ *Struktury systémů vzdělávání a profesní přípravy v Evropě: Česká republika 2009/10*, s. 11. Praha, 2011.

⁴⁵ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI

⁴⁶ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 28. ISBN 978-80-244-1827-8.

⁴⁷ srov. PROVAŽNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2009, s. 153. ISBN 978-80-247-2789-9.

⁴⁸ srov. FRANCOVÁ, Eva. *Financování školství a školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, s. 16. ISBN 80-244-0801-5.

navštěvujícího ZŠ v Týništi nad Orlicí představovaly v roce 2007 hodnotu 7 500 Kč. Podrobnější číselný rozbor je předmětem empirické části.

Od 1. ledna 2013 vešla v platnost novela zákona č. 243/2000 Sb.⁴⁹, v jejímž důsledku přestaly být obcím příspěvky na školství poskytovány v rámci závazného vztahu se SR a souběžně byl novelizován i školský zákon. Změnu doznalo ustanovení týkající se „*povinnosti obcí platit obci, jež zřizuje školu, neinvestiční výdaje na dojíždějícího žáka*⁵⁰“. Změnou zákona tak byly zrušeny povinné finanční vztahy mezi obcemi v rovině základního školství a došlo ke změně systému financování tohoto příspěvku na školství. Příspěvky na částečné pokrytí provozních výdajů na žáky byly včleněny do rozpočtového určení daní (dále RUD). Obce tak od roku 2013 nemají povědomí, jakou konkrétní částku ve skutečnosti na provoz škol ze sdílených daní dostávají. V článku „Příspěvky z okolních obcí jsou dobrovolné“ je publikována částka 8 100 Kč na jednoho žáka, což údajně odpovídá celostátnímu průměru vyčíslených nákladů na žáka⁵¹. V tomto případě se jedná pouze o predikci (pozn. daňové příjmy města Týniště nad Orlicí by tak musely meziročně vzrůst o 5 791 000 Kč). Navíc toky státních prostředků určené k financování územní samosprávy jsou prioritně ovlivněny zájmy státními⁵², dochází k úpravě ve sdílených daních v neprospěch obcí a tak se regulérně nelze dopátrat obhajitelných čísel. V současnosti se situace ve financování obcí ze strany státu nachází v udržitelném poměru, ale nelze připustit zhoršení současného stavu.

Samostatnou kapitolou výdajů zřizovatele jsou finanční prostředky na velké opravy budov a výdaje kapitálové. Objekty škol stárnou a částky potřebné k jejich revitalizaci budou rozhodně enormní. Zde by určitě pomohly dotační prostředky.

2.3.3 Rekapitulace

Obci je ze zákona dána povinnost zajistit podmínky pro základní stupeň vzdělávání. Zároveň je státu dána povinnost vykrývat „pouze“ přímé vzdělávací výdaje, ostatní potřeby a nezbytnosti s provozem školy spojené tak dopadají v konečném důsledku (opomineme-li jiné možnosti) na zřizovatele. Je také na zřizovateli, jaká pravidla pro poskytování příspěvků svým organizacím, resp. škole stanoví.

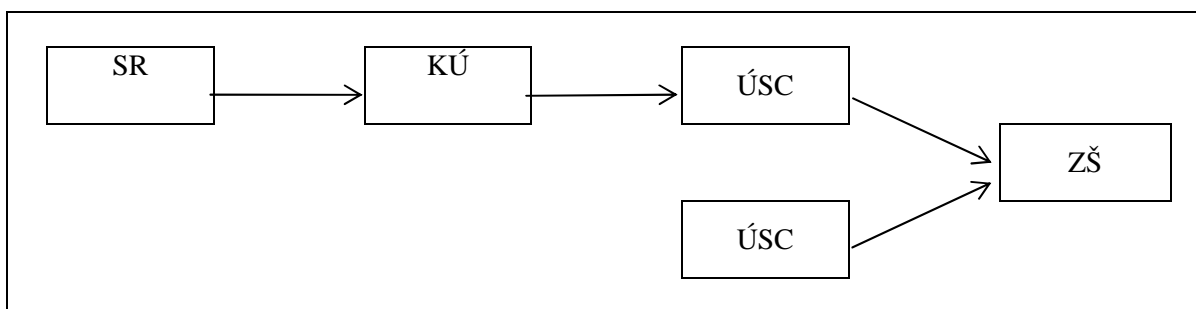
⁴⁹ Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 73/2000. Dostupné z: systém ASPI

⁵⁰ SLÁMA, David a Ludmila NĚMCOVÁ. Příspěvky z okolních obcí jsou dobrovolné. In: *Archiv* [online]. Učitel'ské noviny, 12/2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7879>

⁵¹ srov. SLÁMA, David a Ludmila NĚMCOVÁ. Příspěvky z okolních obcí jsou dobrovolné. In: *Archiv* [online]. Učitel'ské noviny, 12/2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7879>

⁵² srov. PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy - územní aspekty veřejných financí*. 1. vyd. Praha: VIKTORIA PUBLISHING, a. s., 1995, s. 35. ISBN 80-7187-024-2.

Následující schéma zobrazuje základní model toku finančních prostředků mezi obcí, resp. SR (do roku 2012) a školou, kdy školská organizace je příjemcem.

Obrázek č. 2: Tok finančních prostředků od zřizovatele – SR – k příspěvkové organizaci
Zdroj: vlastní

2.4 Finanční prostředky z vlastní činnosti základní školy

Stěžejním dokumentem každé příspěvkové organizace je ZL, která kromě jiného vymezuje tzv. hlavní účel a předmět činnosti a doplňkovou činnost.

Hlavní účel vždy vyjadřuje tu úlohu příspěvkové organizace, pro kterou byla zřízena. Školské organizace jsou zřizovány především za účelem uspokojování potřeb občanů v oblasti základního vzdělávání. Poskytují mravní, estetickou, pracovní, tělesnou a v případě naší ZŠ ekologickou výchovu žáků. Tyto činnosti nejsou provozovány se záměrem vytvářet zisk⁵³.

2.4.1 Doplňková činnost

Zřizovatel může také své organizaci dovolit tzv. doplňkovou činnost pro vhodné využití hospodářských možností, odbornosti zaměstnanců organizace a za účelem dosažení zisku, který bude použit pro hlavní činnost organizace. Doplňková činnost svým zaměřením navazuje na povolený hlavní účel, nesmí ale zároveň narušovat plnění hlavního účelu organizace a v účetnictví musí být sledována odděleně⁵⁴.

Mezi okruhy doplňkové činnosti u posuzované ZŠ patří vyvařování pro cizí strávníky, pronájem nebytových prostor, výroba a prodej reklamních a užitkových předmětů, provozování nápojového automatu (pro zajištění pitného režimu žáků) a provozování školní družiny za úplatu. Jsou-li součástí budovy školy bytové a nebytové prostory, může zřizovatel udělit souhlas k pronajímání těchto prostor⁵⁵.

⁵³ Zřizovací listina. Týniště nad Orlicí, 2009.

⁵⁴ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 33. ISBN 978-80-244-1827-8.

⁵⁵ Zřizovací listina. Týniště nad Orlicí, 2009.

„Pokud příspěvková organizace vytváří ve své doplňkové činnosti zisk, může jej použít jen ve prospěch své hlavní činnosti⁵⁶“. Tolik citace § 28 odst. 5 zákona. Případný zisk z doplňkové činnosti je dalším zdrojem k financování hlavního účelu činnosti a může tak vylepšovat finanční postavení školy. To je jedna varianta, dalšími možnostmi, jak naložit s případným ziskem, je nařízený odvod do rozpočtu zřizovatele. Dochází však i k nepopulární variantě, při které organizace v hlavní činnosti zakončí rok ztrátou – pak je nucena zisk z hospodářské neboli doplňkové činnosti použít se souhlasem zřizovatele na pokrytí tohoto schodku⁵⁷. Kromě doplňkové činnosti, kterou lze zlepšit hospodaření organizace, mohou být zdrojem financování školy její fondy.

2.4.2 Fondy PO – rezervní, investic, odměn a kulturních a sociálních potřeb

Ze zákona PO vytvářejí čtyři peněžní fondy: rezervní, investiční, odměn a kulturních a sociálních potřeb. Hospodaření s prostředky fondů ošetřují § 29 – 33 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů⁵⁸ a jakékoliv nakládání s nimi vždy podléhá schválení zřizovatelem, resp. radou obce.

Rezervní fond

Lze jej označit za fond motivační, protože v případě, že PO ukončí své roční hospodaření ziskem, jednou z možností zřizovatele je ponechat tyto prostředky organizaci k vlastnímu použití. Instituce tak může v následujícím období použít tyto peníze k rozvoji vlastní činnosti či na posílení investičního fondu při schváleném záměru nákupu investičního majetku⁵⁹.

Fond investic

Fond investic slouží k financování investičních potřeb. Zdrojem fondu jsou odpisy dlouhodobého majetku, případné investiční dotace, prodej investičního majetku, dary a převody z rezervního fondu. Fond je určen na financování investičních výdajů, k navýšení peněžních prostředků určených na financování údržby a oprav majetku PO. Pokud však instituce nemá plán jak nasbírané prostředky využít, je právem zřizovatele nařídit odvod a posílit tak obecní rozpočet⁶⁰.

⁵⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 73/2000. Dostupné z: systém ASPI

⁵⁷ srov. MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TĚGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. aktualizované. Olomouc: ANAG, 2011, s. 80, 88. ISBN 978-80-7263-664-8.

⁵⁸ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 73/2000. Dostupné z: systém ASPI

⁵⁹ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 36. ISBN 978-80-244-1827-8.

⁶⁰ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 36 - 38. ISBN 978-80-244-1827-8.

Fond odměn

Stejně jaké rezervní fond, i fond odměn je tvořen ze zlepšeného hospodářského výsledku PO, nejvýše však do celkového objemu 80 %. Fond odměn dává možnost vedení organizace motivovat zaměstnance výplatou odměn, přednostně je však z fondu pokrýváno případné překročení prostředků na platy⁶¹.

Fond kulturních a sociálních potřeb (dále FKSP)

Tento fond je fondem, který je naplňován 1 % (do roku 2010 2 %) z ročního objemu skutečně vyplacených mzdových prostředků zaměstnancům, se kterými je uzavřena pracovní smlouva či dohoda o činnosti. Použití tak proto musí být výlučně ve prospěch těchto zaměstnanců, variant je mnoho, např. půjčky zaměstnancům, příspěvky na stravování, rekreaci, kulturní akce, penzijní připojištění a v neposlední řadě mohou být z fondu poskytovány dary⁶².

2.5 Ostatní finanční možnosti - fundraising

Aby byl výčet úplný, nesmí být opomenuty eventuality, které mohou radikálním způsobem pomoci škole k finanční stabilitě.

Fundraising – slovo, jehož význam nezná mnoho lidí. To v soukromém životě není na překážku, ale neznalost obsahu tohoto výrazu u manažerů neziskových organizací, to už nedostatek je. Fundraising v prostředí vzdělávací soustavy lze definovat jako získávání prostředků pro činnost a rozvoj škol. Slouží k dofinancování rozpočtu, protože ostatní zdroje tvoří jenom základní podíl na potřebách školy a nadstavbou sloužící k dofinancování nebo získání nějakého nadstandardu, který by např. školu zvýhodňoval nad ostatními, je právě fundraising⁶³.

Tato aktivita skýtá nepřeberné varianty, mohou to být velké dotační programy, granty vyhlašované ministerstvem, různými institucemi a úřady, dary ve formě finančních prostředků nebo materiálního vybavení, ale i prosté zorganizování sportovního odpoledne pro žáky jedné třídy s cenami získanými od sponzora nebo také „jenom“ lidský vklad, ať již jde o pouhou fyzickou pomoc, či např. proškolení v nějaké oblasti atp.⁶⁴

⁶¹ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 40. ISBN 978-80-244-1827-8.

⁶² Vyhláška MF č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2002, částka 51/2002. Dostupné z: systém ASPI

⁶³ srov. BERGEROVÁ, Marcela. *Cesta k ekonomické stabilitě školy*. 2. aktualizované. Praha: Spiral, o. s., 2011, s. 8. ISBN 978-80-903015-9-7.

⁶⁴ srov. FRANCOVÁ, Eva. *Financování školství a školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, s. 39. ISBN 80-244-0801-5.

Ne všechny školy, které se o fundraising pokoušejí, však dosáhnou těmito aktivitami zamýšlených výsledků. Škola žádající o podporu představuje subjekt, který se snaží různými metodami přesvědčit oslovené potenciální partnery, aby se svým vkladem účastnili a podíleli na rozvoji právě jejich školy. Svou prezentací musí zaujmout – je vhodné zdůraznit výjimečnost, mimořádnou nabídku aktivit, odlišnost od zařízení provozujících stejné služby. Propracovat všechny detaily není snadné, úspěšnost fundraisingových snah ovlivňuje celá řada skutečností. Ze zkušeností vyplývá, že důležitou ne-li nezbytnou oporu fundraisingu vytváří public relations a marketing. Předmětem činnosti je tak plánované, záměrné a dostatečně dlouhé úsilí vyvíjené ve snaze zajistit soulad mezi organizací, která něco požaduje a veřejností – poskytovateli podpory⁶⁵.

Fundraising bezesporu skýtá do budoucna větší šance i pro příspěvkové organizace, ale bude nutné zapracovat na bezproblémovém procesu při zajišťování této formy podpory. Legislativa aktuálně staví školu, jejímž zřizovatelem je obec, do pozice, kdy není rovnocenným „spoluhráčem“ pro možného dárce. Pokud totiž není ve ZL ošetřena vhodným způsobem oprávněnost přijímání různých forem účelových subvencí samotnou PO, kompetence ředitele jsou v tomto směru značně omezené. Příjmy do rozpočtu lze tak realizovat na základě předběžného souhlasu zřizovatele, což v konečném důsledku znamená v některých případech zmaření těchto snah. Příkladem může být dar nabídnutý škole podnikatelem ke konci kalendářního roku – pro něho příležitost využít daňovou úlevu snížením daňového základu, pro školu příležitost na zmodernizování prostředí, ale pro zřizovatele nemožné okamžitě svým souhlasem zlegalizovat přijetí daru – viz kapitola 1.4.2 (rada obce se ke svým jednáním v průběhu roku schází obvykle dvakrát za měsíc, v druhé polovině prosince však pouze výjimečně)⁶⁶.

Fundraising pro svou podporu však nemusí provozovat výlučně samotná škola, ale i subjekty založené pro tento účel si ji mohou zvolit jako objekt své dobročinnosti. Jsou jimi nadace a nadační fondy, jejichž smyslem je shromažďování majetku za účelem poskytování podpory vybraným subjektům. Další právní formu představují obecně prospěšné společnosti, které jsou zakládány pro výkon činností určených veřejnosti. K úplnému výčtu je nutné jmenovat občanská sdružení, která však poskytují služby výhradně svým členům⁶⁷.

⁶⁵ srov. BERGEROVÁ, Marcela. *Fundraising pro školy*. Praha: Spiral, o. s., 2011, s. 19 -20. ISBN 978-80-903015-8-0.

⁶⁶ srov. BERGEROVÁ, Marcela. *Fundraising pro školy*. Praha: Spiral, o. s., 2011, s. 22. ISBN 978-80-903015-8-0.

⁶⁷ srov. BERGEROVÁ, Marcela. *Fundraising pro školy*. Praha: Spiral, o. s., 2011, s. 31 - 32. ISBN 978-80-903015-8-0.

Mezi perspektivní dárce či poskytovatele je možné zařadit velké podniky, podnikatele, mecenáše, orgány státní správy ale i zahraniční fondy⁶⁸. Posledním jmenovaným je věnován samostatný prostor, protože v současné době jsou nabízenými možnostmi co do finanční výnosnosti nesporně preferovanou příležitostí a pro školy tak prvotními objekty zájmu.

2.5.1 Rozvojové programy MŠMT

Stejně tak, jak jsou vypisovány jednotlivými kraji krajské dotační programy, vyhláší je ministerstvo v souladu s § 171 školského zákona „rozvojové programy ve vzdělávání a programy zjišťování výsledku vzdělávání, včetně podmínek a kritérií pro jejich financování ze státního rozpočtu⁶⁹“. Je proto nutné, aby ředitelé škol bedlivě svědomitě pravidelně kontrolovali informace poskytované portálem MŠMT, protože rozvojové programy jsou vyhlášovány i samotným ministerstvem včetně definovaných podmínek⁷⁰.

2.5.2 Finanční prostředky z Evropské unie

Dnem 1. května 2004 ČR vstoupila do Evropské unie (dále EU) a otevřela tím možnosti využívat podpory poskytované v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti z tzv. Evropského sociálního fondu (dále ESF). V říjnu 2007 pak Evropská komise schválila pro programové období 2007 – 2013 operační program MŠMT „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“. Cíle by mělo být dosaženo i prostřednictvím modernizace systému počátečního vzdělávání. Tomuto záměru bylo pro ČR vyčleněno nepředstavitelných 1,811 mld. eur. Bylo vyčleněno, ale byly tyto alokované zdroje efektivně využity? Neustále slyšíme, že právě naše země neumí evropské prostředky čerpat, důvody jsou nejasné, nikdo obecně nenese vinu, ale nelze než nesouhlasit s tvrzením, že gigantický podíl na této situaci má naše vláda. Vždyť jak se zdá, čeští politici si nejsou dostatečně vědomi důležitosti kvalitního vzdělávání – nevidí, že ve vzdělání je budoucnost nás všech. V naprosté většině se zaměřují vždy na jedno volební období a my občané můžeme jenom sledovat naprostou absenci komplexního pojetí vzdělávací politiky⁷¹.

Programovací období do roku 2020 slibuje českému školství další objem evropských prostředků k využití, který by školy měly sdílet společně s vědou a výzkumem. Operační program je nazván Výzkum, vývoj a vzdělávání a představuje částku 2,8 mld. eur a bude

⁶⁸ srov. FRANCOVÁ, Eva. *Financování školství a školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, s. 40. ISBN 80-244-0801-5.

⁶⁹ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 40. ISBN 978-80-244-1827-8.

⁷⁰ srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 24. ISBN 978-80-244-1827-8.

⁷¹ srov. PRŮCHA (ED.), Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, s. r. o., 2009, s. 543. ISBN 978-80-7367-546-2.

řízený MŠMT. Zklamáním je daný účel podpory, který tvoří tři osy, z toho však pouze jedna se dotýká základního vzdělávacího systému – „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání“⁷². Peníze investičního charakteru tak opět nebyly pro ČR přiděleny. Pro regionální školství se počítá „s penězi tzv. měkkými, které lze utratit především za mzdy“⁷³.

I přesto se i zde otevírá možnost pro každé vzdělávací zařízení. Šance uspět a získat pro školu nadstavbu v podobě nemalé finanční injekce tu určitě je.

⁷² Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Evropské strukturální a investiční fondy. *Programy pro programové období 2014 – 2020* [online]. 2014 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>

⁷³ HUSNÍK, Petr. Evropské výhledy plné otazníků. In: *Archiv* [online]. Učitel'ské noviny, 14/2013 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7225>

3 PROCES TVORBY ROZPOČTU

Aby mohlo být kontrolováno a případně regulováno hospodaření jakéhokoliv subjektu, musí mít k dispozici výchozí data. Ta jsou obsahem rozpočtu, který je základním finančním nástrojem pro každou organizaci. Je to dokument, který predikuje možnosti na straně příjmů a předpokládané objemy finančních prostředků, které bude nutné v příslušném kalendářním roce vydat na straně výdajů. Školský zákon definuje kompetence jednotlivých institucí a orgánů podílejících se na financování školství – povinnosti zabezpečit základní kapitál pro školy jsou přeneseny na ministerstvo školství, krajské úřady a zřizovatele⁷⁴ - tyto prostředky uvolňované školám jsou povinně součástí finančních plánů SR, KÚ, zřizovatelů a školy.

Hospodaření příspěvkové organizace se však prioritně dotýká dvou právnických osob – samotné PO a zřizovatele. Tato kapitola objasní postup od sestavování návrhu rozpočtu po jeho schválení tak, jak reálně probíhá u ZŠ Týniště nad Orlicí a jejího zřizovatele – města Týniště nad Orlicí. Ve skutečnosti je město Týniště nad Orlicí zřizovatelem 9 příspěvkových organizací, úplný rozpočet zahrnuje nejen výdaje určené pro organizace města, ale jedná se o rozsáhlý dokument, který musí nutně obsahovat jak veškeré příjmy, tak výdaje celého ÚSC. Touto prací budou prezentovány výlučně údaje související se ZŠ.

3.1 Rozpočet ZŠ

Každá příspěvková organizace předkládá svému zřizovateli návrh rozpočtu na příslušný rok. Při jeho sestavování vychází z dat, která jí jsou známá (výši přiznaných prostředků na přímé vzdělávací výdaje, které jsou pokrývány ze SR, škole oznámí KÚ), některé příjmy a výdaje posoudí dle skutečnosti předchozích let, zohlední aktuální dostupné informace (počty žáků, strážníků, stav technického vybavení atp.) a z nich vypočítá vstupní údaje pro rozpočet. Výsledkem je návrh rozpočtu, který slouží k dalším jednáním. Je logickou snahou vedení školy v návrhu rozpočtu zohlednit veškeré potřebné výdaje týkající se zajištění bezproblémového chodu této instituce bez ohledu na to, zda vlastními prostředky je schopna tyto plány pokrýt. Vždyť „z hlediska zabezpečení provozních výdajů škol a školských zařízení dává školský zákon za povinnost zřizovatelům tyto prostředky zajistit a organizacím poskytnout⁷⁵“.

^{74,75} srov. SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 9. ISBN 978-80-244-1827-8.

Ředitel takto připravený materiál předloží školské radě a po případných korekcích je další neopomenutelnou etapou projednávání požadavků školy u zřizovatele. Partnerem škoie jsou na straně města starosta, správce rozpočtu, vedoucí odboru správy majetku a finanční výbor. Vedoucí odboru správy majetku je způsobilý posuzovat nutnosti předkládaných požadavků na opravy a údržbu budovy, správce rozpočtu je garantem finančních možností a starosta s finančním výborem zastupují orgány města, které v konečném důsledku výši peněz přidělených ZŠ schvalují.

Výsledkem těchto jednání je přislíbená částka, kterou zřizovatel ze svého rozpočtu uvolní na úhradu provozních výdajů transferem na účet školské organizace. Zároveň tento objem prostředků zapracuje na straně výdajů do svého rozpočtu. Nad rámec těchto prostředků, se kterými v průběhu roku hospodáří samotná PO, zřizovatel s ohledem na své možnosti investuje do školského zařízení další peníze přímo a tím zabezpečuje vlastní provozuschopnost budovy, ve které je poskytováno vzdělávání.

Následující tabulka je ukázkou zkrácené fiktivní verze rozpočtu ZŠ ve formátu, v jakém je tento dokument předkládán k projednání zřizovateli.

Základní škola Týniště nad Orlicí - návrh rozpočtu (údaje v Kč)					
Příjmy			Výdaje		
Účet	Název účtu	Návrh R	Účet	Název účtu	Návrh R
602	tržby z prodeje	3 067 000	501	spotřeba materiálu	2 998 414
603	výnosy z pronájmu	150 000	502	spotřeba energie	1 687 000
646	výnosy z prodeje majetku	0	511	opravy a údržba	578 000
648	čerpání fondů	0	512	cestovné	20 000
649	jiné ostatní výnosy	66 000	518	ostatní služby	671 000
662	přijaté úroky	1 000	521	mzdy	14 764 489
<i>celkem</i>		3 284 000	524	sociální a zdrav. pojištění	4 995 330
672 Provozní dotace			527	FKSP	147 391
672 00	neinvest. dotace od obce	2 974 000	549	jiné ostatní náklady	147 525
672 00	neinv.dot.od obce - údržba	390 000	551	odpisy	129 086
672 00	neinvest.dotace od KÚ	20 201 616	558	DHDM a DDNM	711 381
<i>celkem</i>		23 565 616	<i>celkem</i>		26 849 616
Příjmy celkem		26 849 616	Výdaje celkem		26 849 616

Tabulka č. 2: Návrh rozpočtu ZŠ Týniště nad Orlicí
Zdroj: interní dokument ZŠ

3.2 Rozpočet zřizovatele

Požadavky PO se v rozpočtu zřizovatele projeví pouze několika číselnými údaji, ale tím spolupráce těchto subjektů v oblasti rozpočtu a hospodaření nekončí. Zřizovatel má ze zákona povinnost hospodaření svých organizací kontrolovat, určovat závazné ukazatele, ředitelům stanovovat platy a navrhopvat odměny v souladu s platnými nařízeními, hospodaření s fondy podléhá taktéž souhlasu zřizovatele. Současně však veškeré závazky, které orgány města ve prospěch PO schválí, je město povinno splnit. Není možné např. v případě výpadků v příjmech ÚSC v průběhu roku příspěvkové organizaci snížit výši schváleného příspěvku. Ochrana je dána přímo ustanovením § 28 odst. 11 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech⁷⁶, který stanoví, že vztah rozpočtu PO k rozpočtu zřizovatele lze během roku změnit v neprospěch PO jen ze závažných, objektivně působících příčin.

Tabulka č. 2 prezentovala zobrazení návrhu rozpočtu ZŠ, následující tabulka zobrazuje část výdajové stránky rozpočtu města, která zahrnuje prostředky určené PO.

Město Týniště nad Orlicí - návrh rozpočtu (údaje v Kč)		
Běžné výdaje		návrh R
3113	Základní škola: příspěvek zřizovatele	2 974 000,00
	úcelový příspěvek zřizovatele na opravy a údržbu objektu	390 000,00
	oprava střechy	150 000,00
	monitorovací zpráva (IPI efekt)	7 000,00
	revize a služby PO + BOZP	86 000,00
Celkem výdaje ZS		3 607 000,00

Tabulka č. 3: Návrh části rozpočtu města Týniště nad Orlicí zachycující finanční vztah se ZŠ
Zdroj: interní dokument města Týniště nad Orlicí

3.3 Schválení rozpočtu

Dojde-li při jednáních o požadavcích předložených v návrhu rozpočtu PO ke konsenzu s orgány zřizovatele, jsou tyto následně zapracovány do návrhu rozpočtu města na daný rok (viz tabulka č. 3). Předmětem dalších jednání už nejsou jednotlivé druhy výdajů školy, ale celková souhrnná částka příspěvku a přímé výdaje zřizovatele v její prospěch.

K finálnímu projednávání je pak předložen návrh rozpočtu města pro příslušný rok, po jehož schválení zastupitelstvem se stane tento dokument závazným. Veškeré výdaje ve prospěch jiných právnických osob, v tomto případě ZŠ, se stanou pro město obligatorními.

⁷⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 73/2000. Dostupné z: systém ASPI

4 HISTORIE, CHARAKTERISTIKA VYBRANÉ ZŠ

Tento oddíl představí stručně historický vývoj školství v Týništi nad Orlicí a konkrétní základní školu, ze které budou čerpána data pro praktickou část práce.

4.1 Historie týnišťského školství

Počátky týnišťského školství můžeme hledat kolem roku 1300, kdy trhová ves Týniště byla povýšena na městečko. Vystavěním školy při farním kostele dodržela nařízení českého krále Přemysla Otakara II. Konkrétní písemný záznam o existenci školy pochází však až z roku 1361. Při rozsáhlém požáru v roce 1434 lehlo popelem téměř celé Týniště a s ním shořela i škola s farou. Až do roku 1550 bylo městečko bez školy. Výuka dětí probíhala v domácnostech sousedů. Ve jmenovaném roce došlo k postavení nové školy, ale ta opět shořela při katastrofálním ohni roku 1615. Nově vybudovaná škola byla opět zničena v roce 1733, kdy město postihl poslední, rozsahem likvidační požár⁷⁷.

Následující staletí byla výuka zajišťována ve starých chalupách a pronajatých staveních. V roce 1848 mělo Týniště již 1 847 obyvatel a 300 chalup. Zvětšující se velikost města a nové školské zákony byly za rozhodnutím o postavení nové pětileté školy na náměstí. Její stavba byla zahájena 1882 a v roce 1883 proběhla první výuka. V období do roku 1909 byla pro trvalý růst počtu obyvatel postavena ještě jedna nová školní budova. Byla to již škola moderní s odbornými kabinetem, tělocvičnou a bytem pro ředitele. Tyto dvě školní budovy sloužily svému účelu až do druhé světové války. V těchto letech město procházelo perspektivním rozvojem a výrazně narůstaly počty dětí. V roce 1938 rozhodlo městské zastupitelstvo o výstavbě nových škol. K realizaci zpracovaného projektu v důsledku válečných událostí ale nedošlo⁷⁸.

4.2 Stávající budova základní školy

Po složitých a dlouhých jednáních byla schválena výstavba školy a v srpnu 1947 byl slavnostně položen základní kámen. Plánovaná byla stavba dvou škol – střední a národní s tím, že obě budovy budou propojeny. První část školního areálu byla dokončena a otevřena 27. srpna 1950 a druhá část, jejíž dostavbu doprovázely spory institucí od ministerstva

⁷⁷ srov. PROCHÁZKA, Karel. *Základní škola Týniště nad Orlicí 1950 - 2000*. Lípa: Tiskárna, 2000, s. 3.

⁷⁸ srov. PROCHÁZKA, Karel. *Základní škola Týniště nad Orlicí 1950 - 2000*. Lípa: Tiskárna, 2000, s. 4 - 5.

školství přes tehdejší krajský národní a okresní národní výbor, se dokončení dočkala až po osmi letech 31. srpna 1958⁷⁹.

Prozíravost a velkorysost tehdejších místních radních při plánování stavby této školní budovy, přes pochybnosti o rozsáhlosti projektu vyšších úřadů, se ukázala naprosto reálnou. Tato škola kapacitně po celá desetiletí až do současnosti dostatečně pokrývá potřeby města.

4.3 Základní škola Týniště nad Orlicí – současná charakteristika

ZŠ je umístěna v centru města, ale přitom v klidné lokalitě. Sousedí s městským parkem a její výhodnou polohu dotváří fakt, že tudy nevede žádná rušná silnice. Rozlohou se řadí mezi největší budovy ve městě. Její architektonické řešení umožňuje, že první a druhý stupeň sídlí v samostatném pavilonu, který je propojen spojovacím sálem. Má tři podlaží a suterén, ve kterém jsou umístěny šatny žáků, velká tělocvična, jídelna s kuchyní a technické zázemí.

Počet učeben převyšuje počet tříd jak na prvním, tak druhém stupni. Aktuálně je naplněno 13 tříd pro primární vzdělávání z možných 17 učeben a 12 tříd z 24 učeben v části budovy pro nižší sekundární vzdělávání. Školní družina disponuje 4 místnostmi. Samozřejmostí jsou kabinety s počítačovým vybavením a připojením na internet, ředitelna a zázemí pro učitelský sbor. Počítačem je vybaveno i 10 učeben na prvním a 20 učeben na druhém stupni. Pro výuku informačních technologií slouží 2 učebny vybavené 34 počítači a dalších 14 počítačů je v interaktivních učebnách. Součástí školy je vlastní vývařovna a jídelna.

Kapacita školy nabízí místo pro 900 žáků, v letošním roce školu navštěvuje 569 žáků, školní družina je naplněna 134 dětmi. Škola zaměstnává 38 učitelů, 4 vychovatelky a 15 provozních pracovníků. Všichni dosahují požadovaného vzdělání⁸⁰.

Nevýhodou je stáří budovy, které vyžaduje nemalé prostředky na její nezbytnou údržbu a opravy.

⁷⁹ srov. PROCHÁZKA, Karel. *Základní škola Týniště nad Orlicí 1950 - 2000*. Lípa: Tiskárna, 2000, s. 5.

⁸⁰ *Výroční zpráva o činnosti ZŠ v Týništi nad Orlicí*. Týniště nad Orlicí, 2014.

EMPIRICKÁ ČÁST

5 EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ

Kapitolami v teoretické části byla objasněna pozice základního vzdělávání – jedním úhlem pohledu byl výčet institucí, které jsou s problematikou školství a zajištěním povinné školní docházky spojeny a jejich úloha v tomto systému. Další relevantní informace byly zaměřeny na financování tohoto stupně vzdělávání s vazbou na legislativní ukotvení.

Následující část se zabývá analýzou hospodaření, resp. finančních toků určených pro ZŠ Týniště nad Orlicí.

5.1 Vymezení výzkumného problému

Práce je zaměřena na jednu úroveň vzdělávacího systému, na období školní docházky, které je povinné napříč celou populací. Problémovou oblastí je objem finančních prostředků, které jsou potřebné pro zajištění elementárního vzdělání. Školství je finančně podhodnoceno, školy mají zastaralé vybavení, neumíme zaplatit erudované učitele – i tak je zdůvodňována klesající úroveň vědomostí našich žáků. Ale je tomu skutečně tak?

5.2 Stanovení cíle

Cílem práce je popsat a následně analyzovat finanční zdroje ve sledované organizaci ať už z pohledu konkrétních poskytovatelů nebo účelu, na který jsou určeny. Výsledkem analýzy jsou data, která rozkryjí jaký objem finančních prostředků má škola k dispozici, zda je jejich výše dostatečná a jsou-li jejich objemy v jednotlivých letech meziročně porovnatelné či dramaticky kolísají.

Dalšími dílčími sledovanými indikátory financování základního školství jsou prostředky SR – šetření prokáže dopad výpočtu krajského normativu na výši skutečně přidělených prostředků na 1 žaka pro vybranou školu oproti republikovému normativu. Opomenuty nezůstanou celkové objemy mezd včetně odvodů v porovnání s ostatními výdaji sledovaného období ani průměrné měsíční platy učitelů. Analýze jsou podrobeny i ostatní (neinvestiční i kapitálové) nenárokové prostředky, které škola může využít pro svůj rozvoj, případně pro realizaci akcí většího rozsahu. Jednotlivé cíle jsou zjišťovány prostřednictvím stanovených otázek, které jsou obsahem následující podkapitoly.

5.3 Stanovení otázek empirického šetření

Literatura z oblasti metodologie připisuje značný význam formulaci výzkumných otázek. Jejich správná formulace úzce souvisí s rozdělením tématu na dílčí složky. Díky dekompozici hlavních cílů a sestavením upřesňujících otázek je možné výzkumný problém lépe popsat a následně úspěšně vyřešit dílčí cíle, které jsou stanoveny následujícími otázkami.

1. Jaká je skutečná výše všech finančních prostředků, které jsou určeny pro ZŠ? Jaké jsou nejdůležitější zdroje?
2. Dosahují dotace ze SR na jednoho žáka výše republikových normativů?
3. Jaká je skutečná výše všech neinvestičních výdajů ZŠ?
4. Jaká výše všech neinvestičních výdajů připadá v jednotlivých letech na jednoho žáka?
5. Jaký podíl neinvestičních výdajů na jednoho žáka připadá na zřizovatele a ZŠ?
6. Jaké výdaje jsou pokrývány dotací ze SR, resp. přímými vzdělávacími výdaji?
7. Jaký je podíl mzdových výdajů včetně odvodů na všech neinvestičních výdajích ZŠ?
8. Jakých hodnot dosahují průměrné platy pedagogických pracovníků v ZŠ v Týništi nad Orlicí v porovnání s průměrnou měsíční mzdou v ČR?
9. Jaká je výše a členění všech investičních výdajů?
10. Získala škola ve sledovaném období nějaké finanční prostředky zařazené v kapitole „Ostatní finanční prostředky“ vlastní aktivitou?

Vyhodnocení otázek bude uskutečněno v kapitole 7, která uzavírá empirickou část práce.

5.4 Metoda empirického šetření

„V empirickom výskume ide predovšetkým o prácu s faktami.“⁸¹ Tato citace vystihuje zvolenou metodu zkoumání – analýzu sekundárních dat. Analýza je upřednostněna z několika důvodů: získávané údaje nelze v průběhu šetření pozměňovat, data jsou jednoznačně a precizně vyjádřena v podobě čísel, v důsledku čehož je zabezpečen odstup a nestrannost při jejich posuzování, navíc se dají matematicky zpracovat. Pracuje se s dokumenty, které již existují, dle stanoveného cíle a nadefinovaných otázek je materiál vybírán a prováděna selekce. Výhodou této metody je také nemožnost ovlivnění zdrojových materiálů⁸².

⁸¹ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu*. 4. rozšířené vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008, s. 11. ISBN 978-80-223-2391-8.

⁸² srov. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu*. 4. rozšířené vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008, s. 34. ISBN 978-80-223-2391-8.

Právě metoda analýzy je vzhledem ke stanoveným cílům nejvýhodnější, protože jsou při ní získávána data z materiálů, které jsou ověřeny, prochází několikastupňovou kontrolou a jejich pravost nemůže být zpochybněna. Stanoveným dílčím cílům je podřízena selekce a zpracování souhrnných údajů. Výsledky jednotlivých šetření jsou podrobeny zpětné kontrole, čímž je vždy ověřena přesnost vykalkulovaných výstupních informací.

Prezentovanou metodou je proveden rozbor zdrojů financování s vazbou na využití získaných prostředků. Informace jsou získávány z jednotlivých účetních dokladů, čerpání rozpočtu organizace v jednotlivých letech, výročních zpráv a z další různé dostupné dokumentace na straně samotné PO. Reliabilita získaných numerických hodnot je zajištěna revizí výstupních údajů na konečná čísla v účetních výkazech vždy k 31.12. Další data jsou čerpána z podkladů zřizovatele – města Týniště nad Orlicí. Konkrétně se jedná o rozpočty, resp. hospodaření města, dokumenty potvrzující závazné vztahy a účetní sestavy.

Zdroje financování jsou klasifikovány dle poskytovatelů a účelu, jedním z kroků v empirické části je sestavení nových finančních bilancí se zapojením prostředků, které zřizovatel vydává přímo ze svého rozpočtu a v hospodaření samotné školy (a tím i v jejich účetních výkazech) se vůbec neprojeví.

5.5 Soubor empirického šetření

Období, které je podrobena analytickému šetření, zahrnuje roky 2007 – 2014. Tento časový interval byl zvolen záměrně, protože poskytuje dostatečně vypovídající informace o vývoji a stavu financování a hospodaření zvolené školy. Zevrubné empirické šetření v rozmezí 8 let poskytuje navíc ideální prostor pro meziroční komparaci jednotlivých ukazatelů.

Podklady pro práci jsou prvotně čerpány z materiálů, které obsahují souhrnná data. Konkrétně to jsou účetní výkazy ZŠ (rozvaha, výkaz zisku a ztrát, příloha, výkaz P 1-04 o zaměstnancích a mzdových prostředcích) a ÚSC (Fin 2-12). Podrobné, rozšiřující informace, které v součtu kopírují výsledná čísla účetních výkazů, jsou shromažďovány z podrobných rozpočtů a navazujících dokumentů dokladujících čerpání rozpočtu v jednotlivých etapách, z výročních zpráv příspěvkové organizace, závěrečných účtů města, z jednotlivých účetních dokladů, korespondence stvrzující závazné vztahy školy ke SR a k rozpočtu zřizovatele a z dalších dostupných podkladů. Dalšími zdroji informací byly např. přehledy ČSÚ, MŠMT, KÚ KHK a závěrečné zprávy osvědčující vypořádání dotací.

6 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ ZŠ TÝNIŠTĚ NAD ORLICÍ

Následující část práce je zaměřena již na samotnou analýzu hospodaření s prioritním důrazem na zdroje financování a následné použití získaných peněžních prostředků. Jednotlivé podkapitoly podrobnou analýzou financí z různých úhlů pohledu řeší stanovené otázky empirického šetření. Výběr dat jednotlivých podkapitol byl podřízen stanoveným dílčím cílům.

6.1 Příjmy ZŠ v rozmezí let 2007 – 2014 dle zdrojů

Základními vstupními údaji jsou číselná data samotné příspěvkové organizace a města Týniště nad Orlicí (u zřizovatele budou využívány podklady týkající se výhradně dané PO).

Financování ZŠ dle zdrojů – poskytovatelů (údaje v Kč)								
Zdroj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SR								
dotace SR	17 517 200	17 433 800	17 987 600	17 370 100	17 991 600	18 152 200	18 943 400	20 201 616
kraj								
dar KHK	15 000	10 000	0	5 000	0	0	0	0
zřizovatel								
příspěvek zřizovatele	2 896 650	2 974 000	2 999 399	2 974 000	2 974 000	2 974 000	2 974 000	2 974 000
účelový příspěvek	350 000	486 000	415 399	200 000	518 662	390 000	390 000	390 000
investice	550 000	1 112 870	1 033 030	786 000	3 963 989	1 422 850	0	649 982
provozní prostředky	0	186 830	0	270 066	148 963	2 531 099	281 718	219 534
Celkem město	3 796 650	4 759 700	4 447 828	4 230 066	7 605 614	7 317 949	3 645 718	4 233 516
ZŠ								
vlastní činnost	1 815 162	1 899 776	2 213 937	2 602 572	2 724 866	2 868 714	2 850 756	2 920 967
doplňková činnost	450 852	350 348	392 747	535 633	567 805	507 617	525 550	533 484
fondy	0	295 749	0	268 210	0	0	156 030	18 358
Celkem ZŠ	2 266 014	2 545 873	2 606 684	3 406 415	3 292 671	3 376 331	3 532 336	3 472 809
ostatní prostředky								
MF inv. (zřizovatel)	1 500 000	0	3 000 000	0	0	0	0	0
SFŽP inv. (zřizovatel)	0	0	0	0	285 526	27 259	0	0
EU FS inv.(zřizovatel)	0	0	0	0	4 859 298	464 861	0	0
MŠMT (ZŠ)	0	0	0	16 777	224 282	148 076	0	0
ESF (ZŠ)	0	0	0	95 067	1 270 933	839 101	0	0
Celkem ost. prostředky	1 500 000	0	3 000 000	111 844	6 640 039	1 479 297	0	0
Celkové příjmy	25 094 864	24 749 373	28 042 112	25 123 425	35 529 924	30 325 777	26 121 454	27 907 941

Tabulka č. 4: Financování ZŠ v rozmezí let 2007 – 2014 dle jednotlivých zdrojů (poskytovatelů)
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města Týniště nad Orlicí, dokumenty potvrzující dotační vztahy, výpisy z účtů

Tabulka rozkrývá skutečné příjmy ZŠ ve sledovaných letech, klasifikace zdrojů je vázána stejným klíčem jako v teoretické části (viz kapitola 2). Takto shrnuté a číselně

vyjádřené objemy všech prostředků, se kterými škola v jednotlivých letech hospodaří, ukazují na meziroční nevyrovnanost v řádu několika milionů. Nejvíce patrné rozdíly jsou vykazovány v letech 2009, 2011 a 2012. Podrobnější rozbor vysvětluje nárůst v těchto obdobích skutečností, že byly realizovány investiční, ale i neinvestiční dotační akce. Jednalo se o prostředky poskytnuté jmenovitě MF ČR, Státním fondem životního prostředí (dále SFŽP), Fondem soudržnosti Evropské unie (dále EU FS), MŠMT a ESF. Tyto dotační prostředky jsou povinně vázány na spoluúčast příjemce, takže měly vliv i na výši prostředků poskytnutých ZŠ z rozpočtu města (zřizovatele).

Očistíme-li celkové objemy finančních prostředků od těchto nenárokových dotací, změní se celková výše příjmů připadající na jednotlivé roky následujícím způsobem:

Financování ZŠ bez zapojení dotačních titulů (údaje v Kč)							
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
23 097 864	23 636 503	24 009 082	24 225 581	24 925 896	27 423 630	26 121 454	27 257 959

Tabulka č. 5: Výše finančních prostředků pro ZŠ 2007 – 2014 snižená o dotační tituly
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města Týniště nad Orlicí, dokumenty potvrzující dotační vztahy, výpisy z účtů

Takto upravené zdroje financování, které lze označit jako běžně se opakující, vykazující vyrovnanější trend, respektive nárůst. V roce 2007 byly vstupy do ZŠ ve výši 23 097 864 Kč a za zkoumané období dosáhly částky 27 257 959 Kč, což znamená nárůst více než o 15 % (4 160 095 Kč). Výjimečným je rok 2012, kdy jsou na straně města připraveny provozní prostředky pro školu ve výši cca 2 531 000 Kč.

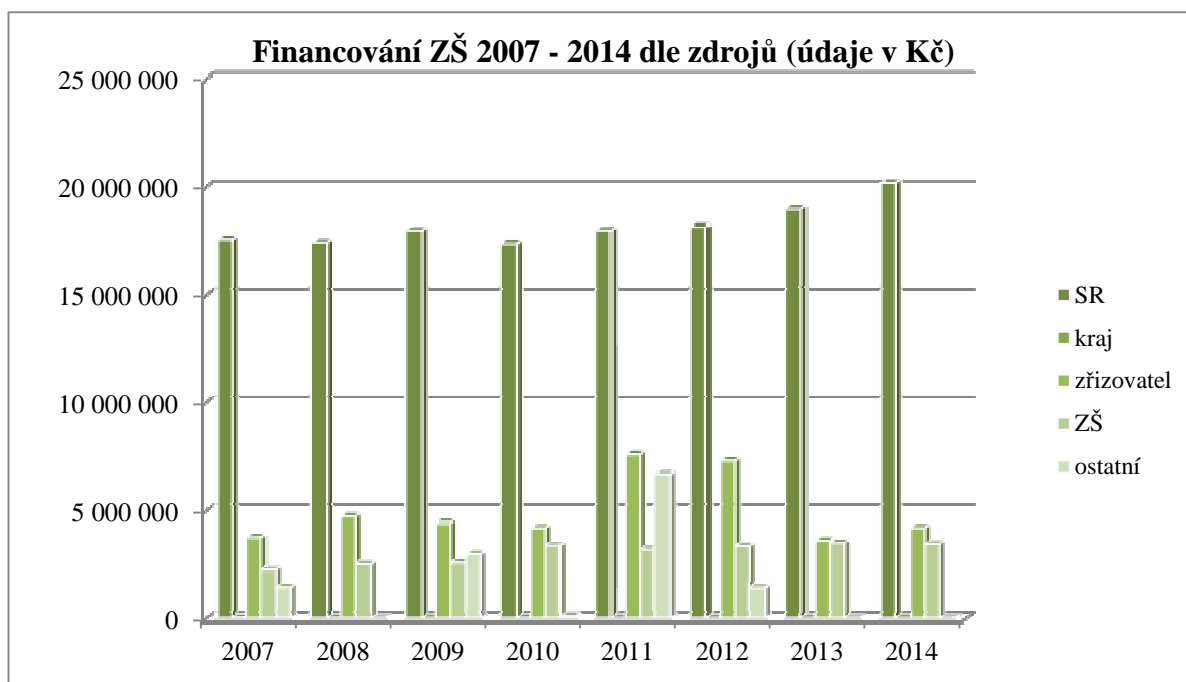
Převědeme-li poskytované prostředky od jednotlivých poskytovatelů do procentního vyjádření, získáme přehlednou informaci o jejich podílu na celoročních prostředcích využívaných organizací.

Procentní podíly z celkového objemu financí ZŠ dle zdrojů (údaje v Kč, %)								
Zdroj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SR	17 570 200	17 433 800	17 987 600	17 370 100	17 991 600	18 152 200	18 943 400	20 201 616
	69,87%	70,44%	64,14%	69,14%	50,64%	59,86%	72,52%	72,39%
kraj	15 000	10 000	0	5 000	0	0	0	0
	0,06%	0,04%	0,00%	0,02%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
zřizovatel	3 796 650	4 759 700	4 447 828	4 230 066	7 605 614	7 317 949	3 645 718	4 233 516
	15,10%	19,23%	15,86%	16,84%	21,41%	24,13%	13,96%	15,17%
ZŠ	2 266 014	2 545 873	2 606 684	3 406 415	3 292 671	3 376 331	3 532 336	3 472 809
	9,01%	10,29%	9,30%	13,56%	9,27%	11,13%	13,52%	12,44%
ostatní prostředky	1 500 000	0	3 000 000	111 844	6 640 039	1 479 297	0	0
	5,96%	0,00%	10,70%	0,45%	18,69%	4,88%	0,00%	0,00%
Celkové příjmy	25 147 864	24 749 373	28 042 112	25 123 425	35 529 924	30 325 777	26 121 454	27 907 941

Tabulka č. 6: Procentní podíly financí ZŠ dle zdrojů
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města Týniště nad Orlicí, dokumenty potvrzující dotační vztahy

Více než 70 % podíl státních prostředků připadá na roky 2008, 2013 a 2014. Jedním z důvodů tohoto stavu je fakt, že v ostatních letech byly navíc získány určité prostředky formou účelových dotací od orgánů státní správy a prostřednictvím programů vyhlášených EU nad rámec běžných potřeb, a tím se opticky podíl normálních dotačních prostředků posunul směrem dolů.

Čísla uvedená v tabulce dokladují, že objem státních prostředků je zásadní. Ještě jednoznačněji, bez nutnosti studování podrobných čísel, tato informace vynikne při grafickém znázornění zjišťovaných skutečností.

Graf č. 1: Financování ZŠ v rozmezí let 2007 – 2014 dle jednotlivých zdrojů (poskytovatelů)
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města Týniště nad Orlicí, dokumenty potvrzující dotační vztahy, výpisy z účtů

Z grafu vyplývá, že druhým největším „sponzorem“, který se zařazuje za stát, je zřizovatel.

6.2 Výše dotace ze SR připadající na jednoho žáka ZŠ

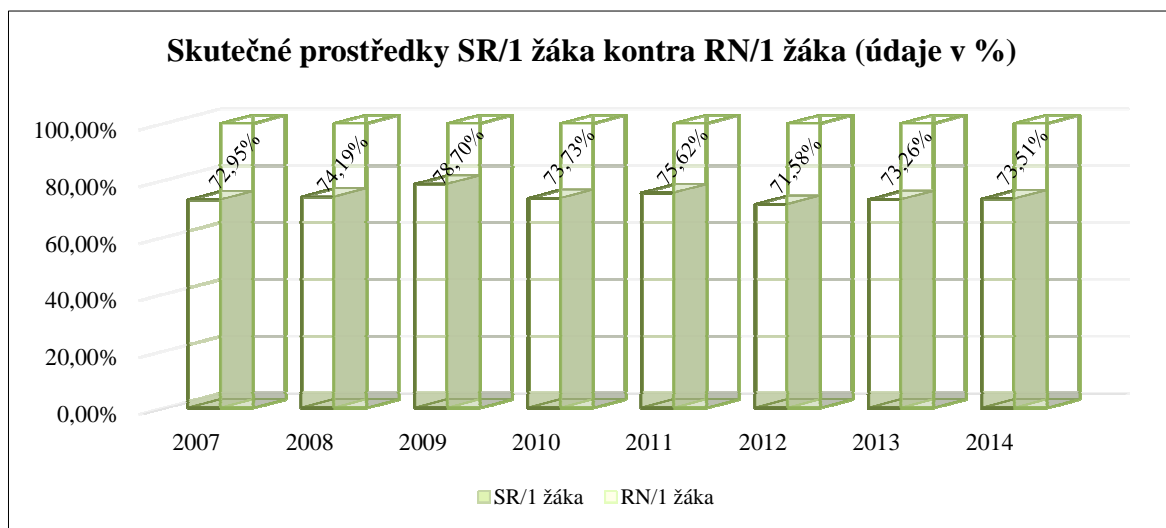
V teoretické části, v podkapitole 2.1.1 byly představeny RN pro věkovou kategorii 6 – 14 let. Zároveň bylo konstatováno, že výše RN není relevantní informací pro finální příjemce. Následující část se zabývá výpočtem prostředků přidělených ZŠ ze SR na 1 žáka a výslednou výši porovnává na stanovené RN pro konkrétní roky.

Prostředky SR přiznané ZŠ v přepočtu na 1 žáka (údaje v Kč, %)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
dotace SR	17 517 200	17 433 800	17 987 600	17 370 100	17 991 600	18 152 200	18 943 400	20 201 616
počet žáků	578	544	518	504	516	509	519	545
Kč ze SR/1 žáka	30 307	32 047	34 725	34 464	34 867	35 662	36 500	37 067
RN	41 542	43 199	44 126	46 747	46 110	49 825	49 825	50 423
rozdíl ZŠ x RN	-11 235	-11 152	-9 401	-12 283	-11 243	-14 163	-13 325	-13 356
% dotace SR k hodnotě RN	72,95%	74,19%	78,70%	73,73%	75,62%	71,58%	73,26%	73,51%

Tabulka č. 7: Prostředky SR přiznané ZŠ ze SR přepočítané na 1 žáka

Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ, dokumenty potvrzující dotační vztahy, výpisy z účtů, výroční zprávy ZŠ

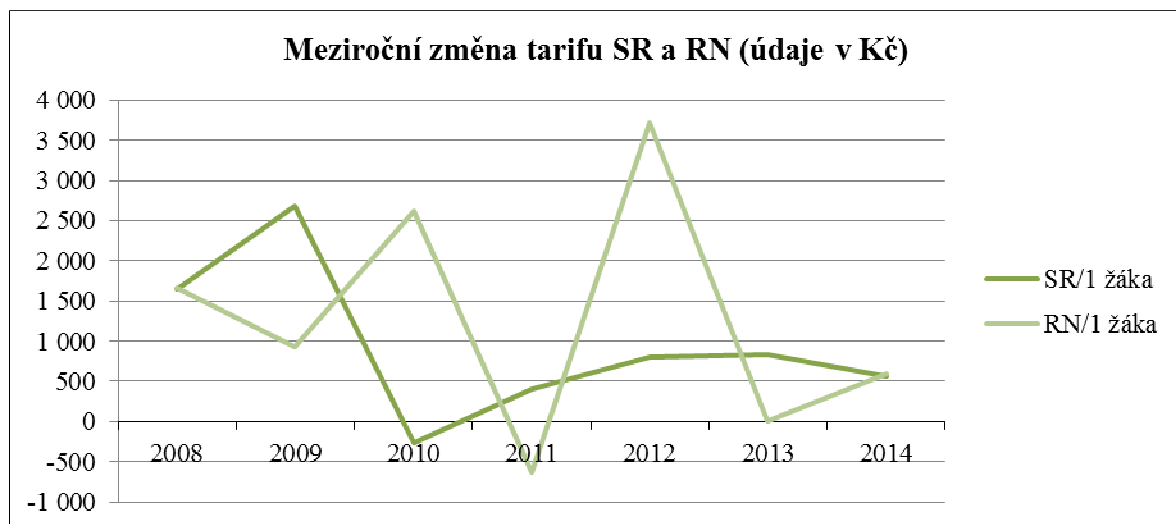
Údaje vygenerované v tabulce dokazují, že skutečné prostředky, které škola v jednotlivých letech obdržela na svůj účet ze SR, jsou oproti RN významně nižší. V absolutních číslech vykazují propad v rozmezí od 9 401 Kč do 14 163 Kč, nejmenší rozdíl pozorujeme v roce 2009 a největší v roce 2012. Budeme-li hranici RN považovat za maximální možnou výši přidělu ze SR vypočítanou na 1 žáka ZŠ, pak následující graf znázorňuje získanou výši v procentech.

Graf č. 2: Finanční prostředky připadající na 1 žáka ze SR kontra RN na 1 žáka

Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ, dokumenty potvrzující dotační vztahy, výpisy z účtů, výroční zprávy ZŠ

Tento úhel pohledu ukazuje, že nejmenší procenta z celku získaná na jednoho žáka jsou v roce 2012 (71,58 %), což potvrzuje rozdíl vyjádřený v absolutních hodnotách, naopak v roce 2009 byla organizace vyšší přidělené dotace na 78,70 % RN. Z tohoto důvodu je zajímavé porovnat ještě meziroční nárůsty obou tarifů.

Graf č. 3: Meziroční změna tarifu připadajícího na 1 žáka ze SR kontra RN na 1 žáka
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ, dokumenty potvrzující dotační vztahy, výpisy z účtů, výroční zprávy ZŠ

Z grafu je patrné, že částka připadající na žáka ze SR se nejvíce přiblížila hranici RN v letech, kdy docházelo k vyššímu meziročnímu růstu hodnoty tarifu prostředků SR/1 žáka a zároveň meziročně klesal nebo byl nižší RN/1 žáka, konkrétně jsou to roky 2009 a 2011. Ve sledovaném období je možné konstatovat, že prostředky připadajícího na 1 žáka ze SR mají od roku 2011 poměrně plynulý vývoj. Naproti tomu výše republikových normativů z roku na rok více, či méně kolísá. Pro zpřesnění jsou absolutní částky meziročních rozdílů znázorněny v tabulce č. 8.

Meziroční změna tarifů ze SR/RN na 1 žáka (údaje v Kč)												
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014				
SR/1 žáka	30 398	32 047	34 725	34 464	34 867	35 662	36 500	37 067				
změna		1 649	2 678	-261	403	795	838	567				
RN/1 žáka	41 542	43 199	44 126	46 747	46 110	49 825	49 825	50 423				
změna		1 657	927	2 621	-637	3 715	0	598				

Tabulka č. 8: Meziroční změna tarifů ze SR/RN na 1 žáka
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ, dokumenty potvrzující dotační vztahy, výpisy z účtů, výroční zprávy ZŠ

Tabulka potvrzuje grafické znázornění a dokládá, že RN svým meziročním vývojem oscilují, nejvyšší výkyv byl zaznamenán mezi roky 2012 a 2011, kdy činil 3 715 Kč.

6.3 Neinvestiční výdaje ZŠ a jejich klasifikace

Aby byl pohled na hospodaření školy ucelený, je nutné se zabývat rozkladem nejen příjmové stránky rozpočtu, ale zákonitě i strany opačné – výdajové. Cílem této podkapitoly

Je sestavení souhrnného přehledu všech neinvestičních výdajů napříč analyzovanými roky v třídění dle jednotlivých druhů. Zapojeny jsou veškeré prostředky využívané ve prospěch školy, které jsou určeny pro zabezpečení provozuschopnosti subjektu a jsou zahrnuty jak v rozpočtu samotné organizace, tak v rozpočtu města Týniště nad Orlicí. Prostředky, které je možné označit jako nadstavbové – získané z účelových dotací, budou prezentovány v této podkapitole odděleně.

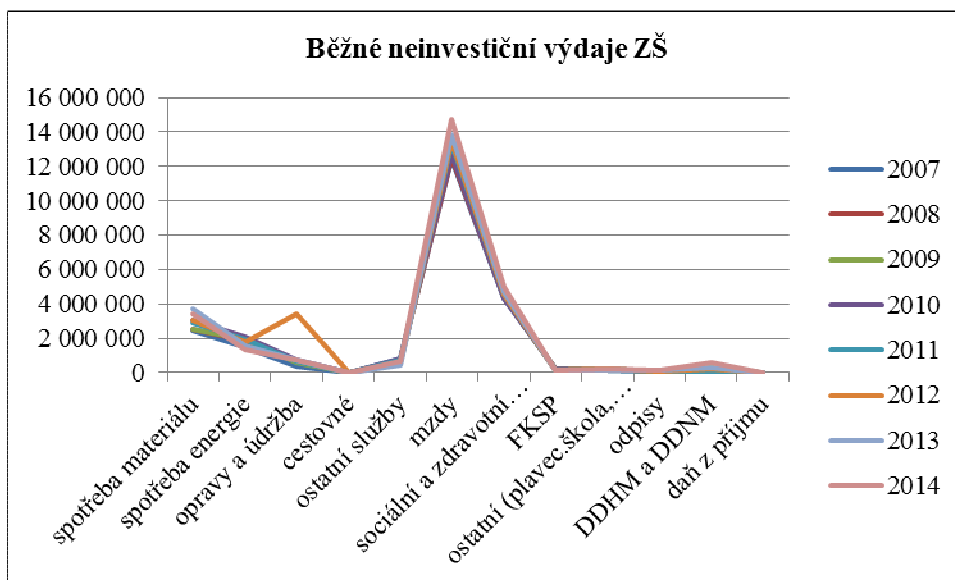
Vstupní data pro tuto část šetření byly pro svou obsáhlost sumarizovány do podoby vhodné pro stanovení dílčích výstupů. Podrobnější třídění je obsahem přílohy č. 2, která byla zformována z celoročních přehledů o čerpání rozpočtu ZŠ a města a z detailních soupisů PO o použití účelově přidělených finančních prostředků. Korektnost číselných dat byla porovnávána s dokumenty osvědčujícími závazné vztahy školy ke SR a k rozpočtu města Týniště nad Orlicí a dále s účetními sestavami školy a ÚSC.

Neinvestiční výdaje ZŠ a města Týniště nad Orlicí (údaje v Kč)								
Výdaje	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
spotřeba materiálu	2 479 734	2 561 956	2 537 673	3 014 864	2 885 024	3 024 975	3 693 736	3 459 312
spotřeba energie	1 495 877	1 861 812	1 945 196	2 097 436	1 935 524	1 753 396	1 582 215	1 302 363
opravy a údržba	403 289	637 782	566 757	761 914	637 647	3 457 253	774 158	761 211
cestovné	25 331	22 885	15 870	21 296	17 295	18 144	19 879	17 610
ostatní služby	797 749	746 145	662 836	848 847	759 583	604 013	458 330	649 871
mzdy	12 443 768	12 518 895	13 007 675	12 690 771	13 329 715	13 504 181	13 868 510	14 750 920
sociální a zdravotní pojištění	4 321 458	4 384 993	4 361 481	4 301 081	4 501 662	4 560 065	4 687 095	4 990 696
FKSP	246 764	250 066	258 474	252 833	132 181	134 539	140 272	147 275
ostatní (plavec, škola, pojištění)	202 621	188 073	189 045	139 203	178 291	199 780	156 669	192 951
odpisy	97 098	82 159	64 128	44 149	44 364	69 514	134 628	129 086
DDHM a DDNM	200 884	231 252	323 012	49 644	107 065	248 147	294 657	557 022
daň z příjmu	0	0	0	0	0	0	0	28 526
Celkem výdaje	22 714 573	23 486 018	23 932 147	24 222 038	24 528 351	27 574 007	25 810 149	26 986 843

Tabulka č. 9: Neinvestiční výdaje ZŠ a města Týniště nad Orlicí
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města, dokumenty potvrzující dotační vztahy, účetní sestavy

Vyjádřeno absolutními čísly, celková výše reálně spotřebovaných prostředků určených na zabezpečení běžného provozu má postupnou vzrůstající tendenci a pohybuje se mezi 22 714 573 Kč v roce 2007 a 26 986 842 Kč v roce 2014, tzn., že za osm let se neinvestiční výdaje zvýšily o 4 272 269 Kč, tedy o téměř 16 %. Plynulý vývoj je narušen v roce 2012, kdy je zaznamenán skokový nárůst, další rok již opět potvrzuje předešlý trend. Výkyv v roce 2012 byl zapříčiněn nestandardně vysokými výdaji na školu z městského rozpočtu, což bylo konstatováno i v kapitole 6.1, kde byly monitorovány větší prostředky na financování potřeb školy. Byla uskutečněna oprava střechy – její první etapa, která spočívala ve výměně 1/3 plochy střešní krytiny v částce 2 471 464 Kč.

Pro potřeby klasifikace byly provozní výdaje rozčleněny do 11 hlavních skupin. Již z čísel obsažených v tabulce vyplývá, že největší díl spotřebovaných prostředků je vázán na mzdové výdaje. Porovnání dat v jednotlivých letech ukazuje následující graf.

Graf č. 4: Běžné neinvestiční výdaje ZŠ

Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ, dokumenty potvrzující dotační vztahy, účetní sestavy

Graf potvrzuje dominanci mzdových výdajů a také skutečnost, že v roce 2012 byly vynaloženy nadprůměrné prostředky na opravu budovy, resp. již zmiňovanou výměnu střešní krytiny na části střechy. Ostatní druhy výdajů lze považovat v průběhu sledovaného období ve svém vývoji za stabilní.

Za pozitivní lze označit klesající výdaje za spotřebovanou energii, které se projevily v posledních třech letech. Výlučně finanční prostředky vydané za spotřebovaný plyn se snižovaly následujícím způsobem:

Výdaje ZŠ za spotřebovaný plyn (údaje v Kč, %)			
2011	2012	2013	2014
1 113 280	899 857	804 263	567 262
x	80,83%	72,24%	50,95%

Tabulka č. 10: Výdaje ZŠ za spotřebovaný plyn v letech 2011 - 2013

Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ, účetní sestavy

Ušetřené prostředky za spotřebovaný plyn nejsou zanedbatelné, výdaje za tuto položku meziročně klesaly a v roce 2014 byly vydané prostředky na úrovni 50,95 % roku 2011, čímž škola dosáhla finanční úspory 546 018 Kč.

Tento vývoj je možné přičíst realizované investiční akci, která byla uskutečněna městem Týniště nad Orlicí a její financování je obsahem kapitoly 6.8.

Neinvestiční výdaje z účelových dotací

Výčet neinvestičních výdajů by nebyl kompletní bez demonstrace prostředků, které byly získány pro školu z dotačních programů. Tyto finance byly ZŠ poskytovány v průběhu tří let (2010 a 2012) a byly čerpány čtyři roky (2010 – 2013). Na financování se podílel SR prostřednictvím MŠMT ve výši 15 % a ESF 85 %.

Program byl zacílen na zlepšení podmínek pro vzdělávání na ZŠ a projekt měl název „Interaktivní výuka v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále OPVK) 1.4 EU peníze do škol“.

Výdaje v programu „Interaktivní výuka v rámci OPVK“					
	2010	2011	2012	2013	Celkem
MŠMT	16 777	178 914	148 053	45 392	389 135
ESF	95 067	1 013 843	838 969	257 221	2 205 101
Celkem	111 844	1 192 757	987 022	302 613	2 594 236

Tabulka č. 11: Výdaje v programu „Interaktivní výuka v rámci OPVK“

Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města, dokumenty potvrzující dotační vztahy, účetní sestavy

Škola touto dotací, která byla určena na zařízení interaktivních učeben, posílila svůj rozpočet a následně zvýšila výdaje o částku 2 594 236 Kč. Peníze byly použity na vybavení školy (např. interaktivní tabule, notebooky), vzdělávací materiály, proškolení pedagogů a na odměny realizačního týmu.

6.4 Neinvestiční výdaje připadající na jednoho žáka ZŠ

Zjištění tohoto ukazatele se uskutečňuje ve dvou rovinách. První pohled je zaměřen na zjištění výše „běžných“ neinvestičních výdajů připadajících na jednoho žáka, druhý výpočet obsáhne navíc objem prostředků, které byly školou využity nadstavbově.

Neinvestiční výdaje připadající na 1 žáka ZŠ Týniště nad Orlicí (údaje v Kč)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
počet žáků ZŠ	578	544	518	504	516	509	519	545
běžné neinvestiční výdaje	22 714 573	23 486 018	23 932 147	24 222 038	24 528 351	27 574 007	25 810 149	26 986 843
běžné neinv. výdaje/1 žáka	39 299	43 173	46 201	48 060	47 536	54 173	49 731	49 517
dotace "Interaktivní výuka"	0	0	0	111 844	1 192 757	987 022	302 613	0
neinvestiční výdaje celkem	22 714 573	23 486 018	23 932 147	24 333 882	25 721 108	28 561 029	26 112 762	26 986 843
neinv. výdaje celkem/1 žáka	39 299	43 173	46 201	48 282	49 847	56 112	50 314	49 517

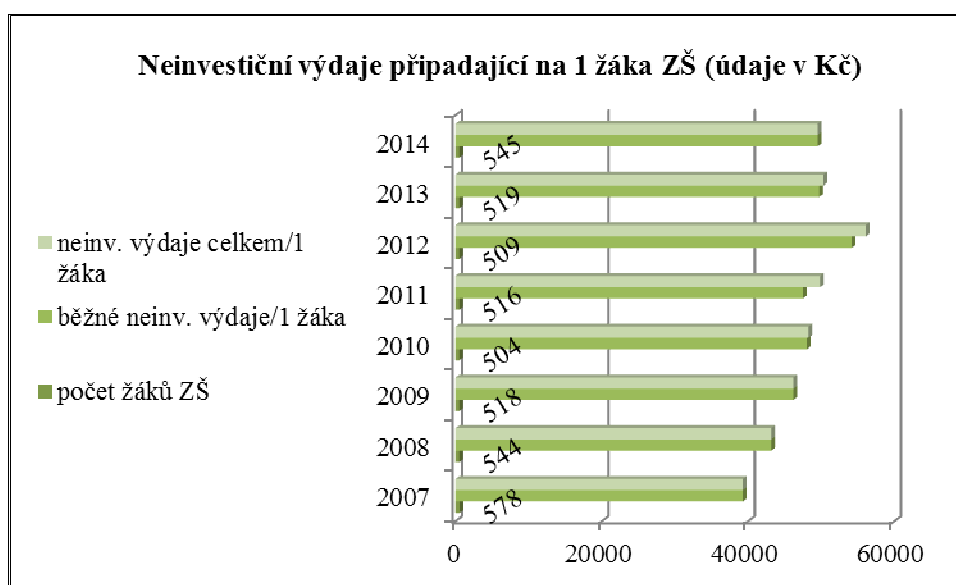
Tabulka č. 12: Neinvestiční výdaje připadající na 1 žáka ZŠ Týniště nad Orlicí

Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města, účetní sestavy

Účelová dotace, kterou škola získala v průběhu let 2010 – 2012 a byla určena na zlepšení podmínek pro vzdělávání, ovlivnila výsledná data v letech 2010 – 2013.

Celkové běžné neinvestiční výdaje v jednotlivých letech dle výsledku šetření v podkapitole 6.3 vykazovaly poměrně plynulou vzrůstající tendenci. Stejná vstupní čísla při zohlednění počtu žáků zapojených do základního vzdělávání a při přepočtu těchto výdajů připadajících na jednoho žáka ukazují naopak na jejich nerovnoměrnost v dílčích obdobích. Reálnou částku ovlivňuje proměnná, která označuje počty žáků v jednotlivých letech. Čím větší počet žáků plnil povinnou školní docházku v odpovídajícím roce, tím se výdaje snižovaly a naopak.

Nejnižší částka neinvestičních výdajů na 1 žáka připadá na rok 2007 – 39 299 Kč. Ostatní sledovaná období jsou představována částkami od 43 173 Kč v roce 2008 do částky 48 060 Kč, která připadá na rok 2010. Největší hodnota je opět sledována v roce 2012, kdy je ovlivňována zvýšenými výdaji na opravu střechy. Tato skutečnost je na první pohled patrná při převedení údajů z prezentované tabulky do podoby grafu.

Graf č. 5: Neinvestiční výdaje připadající na 1 žáka ZŠ Týniště nad Orlicí
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města, účetní sestavy

Neinvestiční výdaje jsou financovány jak ze SR, tak z prostředků zřizovatele a PO. V teoretické části v oddíle 2.3.2 jsou objasněny prostředky poskytované ZŠ z účtu ÚSC. Dílčí informace této části práce se vztahovala ke skutečnosti, že obcím byly v rámci souhrnného dotačního vztahu – pouze však do roku 2012 – přiznávány příspěvky na školství. Aby údaje o neinvestičních výdajích připadajících na 1 žáka z pohledu samotné školy a zřizovatele byly objektivní, je v druhé části této podkapitoly zohledněn i tento fakt. Opodstatnění pro výpočet

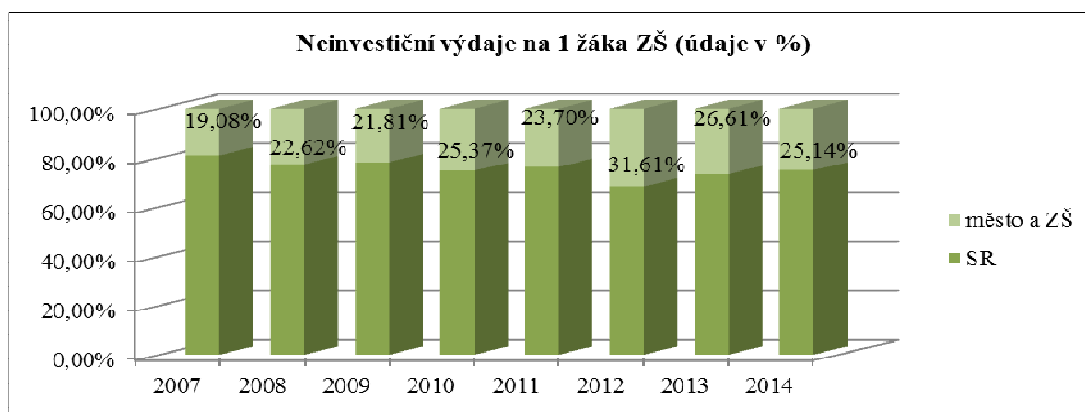
tvoří korespondence Krajského úřadu Královéhradeckého kraje (dále KÚ KHK), která potvrzuje vztah SR k rozpočtu obce na daný rok.

V následující části práce budou údaje generovány pouze z neinvestičních výdajů očištěných od dotačních prostředků získaných na zlepšení podmínek pro vzdělávání. Tyto údaje budou sníženy o získané státní prostředky na přímé vzdělávací výdaje a ostatní neinvestiční výdaje a o již zmíněný příspěvek na školství, který byl poukazován městu. Výsledný objem prostředků bude deklarovat čisté neinvestiční výdaje na 1 žáka, které jsou financovány z rozpočtu samotné školy a z rozpočtu zřizovatele.

Neinvestiční výdaje na 1 žáka ZŠ nekryté SR (údaje v Kč)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
běžné neinv. výdaje/1 žáka	39 299	43 173	46 201	48 060	47 536	54 173	49 731	49 517
počet žáků ZŠ	578	544	518	504	516	509	519	545
Kč ze SR/1 žáka	30 398	32 047	34 725	34 464	34 867	35 662	36 500	37 067
příspěvek SR pro ÚSC/1 žáka	1 401	1 360	1 401	1 401	1 401	1 386	0	0
neinv. výdaje/1 žáka nekryté SR	7 500	9 766	10 075	12 195	11 268	17 125	13 231	12 450

Tabulka č. 13: Neinvestiční výdaje připadající na 1 žáka ZŠ, které nejsou kryté SR
Zdroj: RN, čerpání rozpočtu ZŠ a města, účetní sestavy

Z údajů v tabulce vyplývá, že náročnost v neinvestičních výdajích na 1 žáka i po zohlednění všech prostředků poskytnutých ze SR ponechává finanční odpovědnost na škole a jejím zřizovateli v částkách pohybujících se od 7 500 Kč/rok/1 žáka do 17 125 Kč, resp. 13 231 Kč /rok/1 žáka.

Graf č. 6: Neinvestiční výdaje připadající na 1 žáka ZŠ Týniště nad Orlicí (SR x ZŠ + město)
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města, účetní sestavy

Zajímavé je i vyjádření této kategorie v procentech. Skutečné finanční zatížení převedené do tohoto parametru ukazuje, že město společně se ZŠ se na financování neinvestičních výdajů podílejí od 19,08 % v roce 2007 do 31,61 %, resp. 26,61 % v roce 2013 když zohledníme výjimečné výdaje roku 2012.

6.5 Přímé výdaje na vzdělávání ze SR a jejich využití

Tato podkapitola je zaměřena výhradně na prostředky, které jsou škole přidělovány ze SR a je možné je považovat za nárokové. Jejich sumativní výše v jednotlivých letech byla řešena souhrnně již v části 6.1, na tomto místě je soustředěna pozornost na využití poskytnutých prostředků samotnou školou.

SR - dotace na přímé vzdělávací výdaje/ použití (údaje v Kč)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
příjmy ze SR	17 517 200	17 433 800	17 987 600	17 370 100	17 991 600	18 152 200	18 943 400	20 201 616
počet žáků	578	544	518	504	516	509	519	545
mzdy	12 259 800	12 418 432	12 811 047	12 501 600	13 052 500	13 286 300	13 667 600	14 560 241
OON	96 500	15 000	62 000	10 000	5 000	8 000	8 000	5 000
soc. a zdrav. pojištění	4 324 700	4 351 691	4 376 850	4 253 900	4 439 500	4 520 100	4 649 700	4 951 130
FKSP	245 200	248 377	256 203	250 000	130 600	132 900	136 700	146 091
mzdové a FKSP celkem	16 926 200	17 033 500	17 506 100	17 015 500	17 627 600	17 947 300	18 462 000	19 662 462
ONIV	591 000	400 300	481 500	354 600	364 000	204 900	481 400	539 154
z toho:								
učební pomůcky	219 404	41 131	215 763	39 194	11 692	10 420	45 637	39 235
učebnice	217 800	276 326	109 504	188 873	173 059	140 997	217 712	280 353
balíčky pro 1. třídy	16 422	12 000	44 000	59 000	56 000	0	0	0
inventář	0	0	0	0	0	0	3 015	5 324
ochranné pomůcky	5 830	8 440	7 858	0	0	0	0	0
cestovné	7 715	7 785	3 582	4 014	1 645	759	3 420	4 551
školení	68 070	16 720	52 173	42 980	24 690	19 450	44 771	26 102
náhrada nem. dávek	0	0	0	21 293	95 186	55 625	53 398	38 248
plavání	58 410	60 320	59 590	29 500	37 996	37 760	28 320	34 220
zákonné pojištění	53 643	52 648	53 630	54 189	54 826	55 448	57 075	59 525
DDHM a DDNM	0	0	0	0	0	0	150 567	191 683
uhrazené prac. sešity	-56 294	-75 070	-64 600	-84 443	-91 094	-115 559	-122 515	-140 087
výdaje celkem	17 517 200	17 433 800	17 987 600	17 370 100	17 991 600	18 152 200	18 943 400	20 201 616

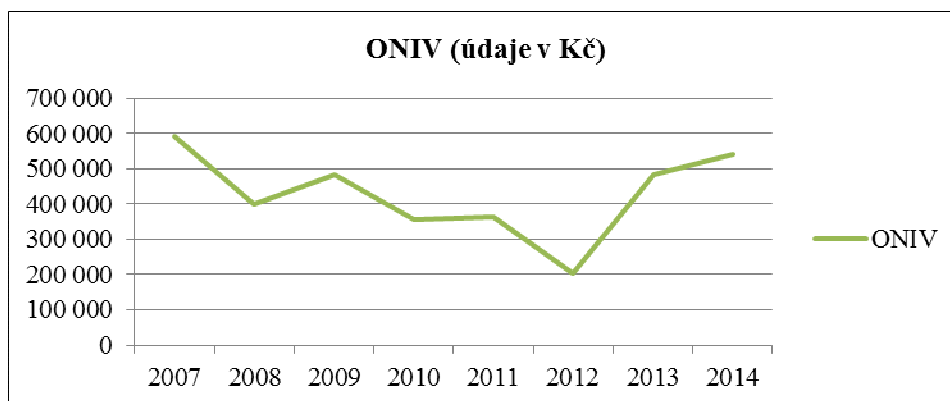
Tabulka č. 14: Dotace na přímé vzdělávací výdaje a jejich použití

Zdroj: dokumenty osvědčující závazné dotační vztahy, účetní doklady

Prostředky poskytnuté SR na přímé vzdělávací výdaje je možno rozdělit do dvou skupin. Prvotní využití je určeno na pokrytí mzdových výdajů a pro povinný příděl FKSP, druhou kategorií tvoří ostatní neinvestiční výdaje (dále ONIV).

Mzdové výdaje a FKSP – to jsou nejpodstatnější prostředky, které jsou škole poskytovány ze SR a určeny k přímému využití, konkrétně k pokrytí mzdových výdajů pedagogických a nepedagogických zaměstnanců školy. Svým objemem jsou dominantní a jejich vývoj má stoupající tendenci. Pro svou převládající úroveň je mzdovým prostředkům věnováno šetření v samostatné podkapitole.

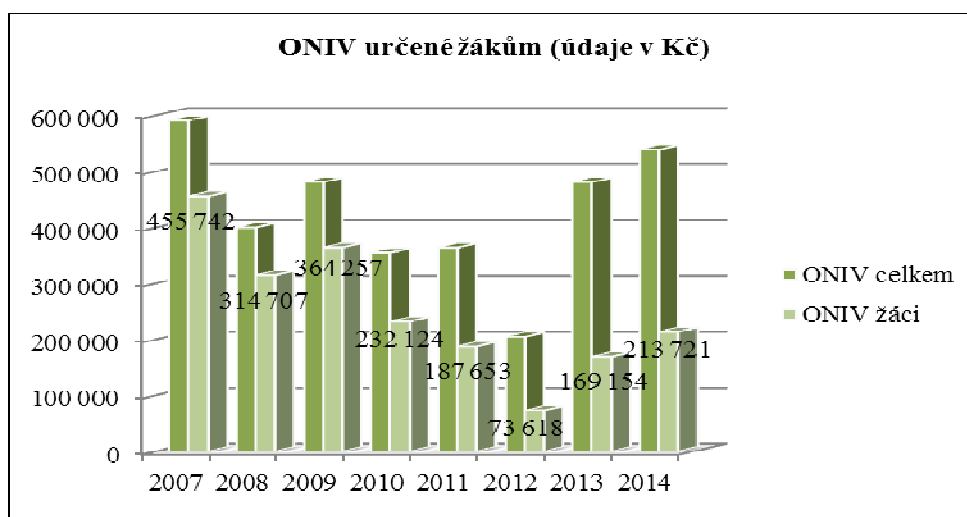
Z údajů v tabulce č. 14 je patrné, že ONIV reprezentují sice zanedbatelnou část z celku oproti mzdovým výdajům a jejich výše je v jednotlivých letech značně nestabilní, ale pro školu jsou i tyto peníze důležité. Nejnižší objem prostředků na tyto výdaje byl škole poskytnut v roce 2012 a představoval částku 204 900 Kč, naopak nejvyšší sumu reprezentuje rok 2007 s částkou 591 000 Kč, což je téměř trojnásobek. Následující grafické vyjádření představuje odchylky v přidělovaných prostředcích určených na ONIV.

Graf č. 7: ONIV ZŠ placené ze SR

Zdroj: dokumenty osvědčující závazné dotační vztahy, účetní doklady

Pokud roztrídíme ONIV podle subjektu, kterému jsou určeny, můžeme porovnat kolik prostředků z celkově používaných je určeno výhradně přímo pro žáky.

Graf č. 8: ONIV určené žákům ZŠ

Zdroj: dokumenty osvědčující závazné dotační vztahy, účetní doklady

Z grafického znázornění je zjevné, že v prvních čtyřech letech byl podíl spotřebovaných finančních prostředků ve prospěch samotných žáků dominantní, ve vztahu

k celku se pohyboval mezi 78,62 % v roce 2008 (455 742 Kč) a 65,46 % v roce 2010 (232 124 Kč). V roce 2011 již došlo k rovnoměrnému rozložení těchto výdajů a od roku 2012 jsou tyto prostředky určené ke spotřebě bezprostředně žákům v menšinovém podílu, konkrétně se pohybují od 35,93 % v roce 2012 (169 154 Kč) do 39,64 % v roce 2014 (213 721 Kč). Roky 2013 a 2014 jsou výjimečné touto skutečností, že jsou charakteristické opětovným navýšením v přidělených prostředcích z 204 900 Kč v roce 2012 na 481 400 Kč v roce 2013 a na 539 154 Kč v roce 2014. Další specifikací těchto dvou období je pořízení drobného hmotného dlouhodobého majetku (dále DHDM) v částce 150 567 Kč, resp. 191 683 Kč. Použití prostředků SR na nákupy majetku bylo realizováno ve sledovaném období poprvé.

6.6 Mzdové výdaje ZŠ

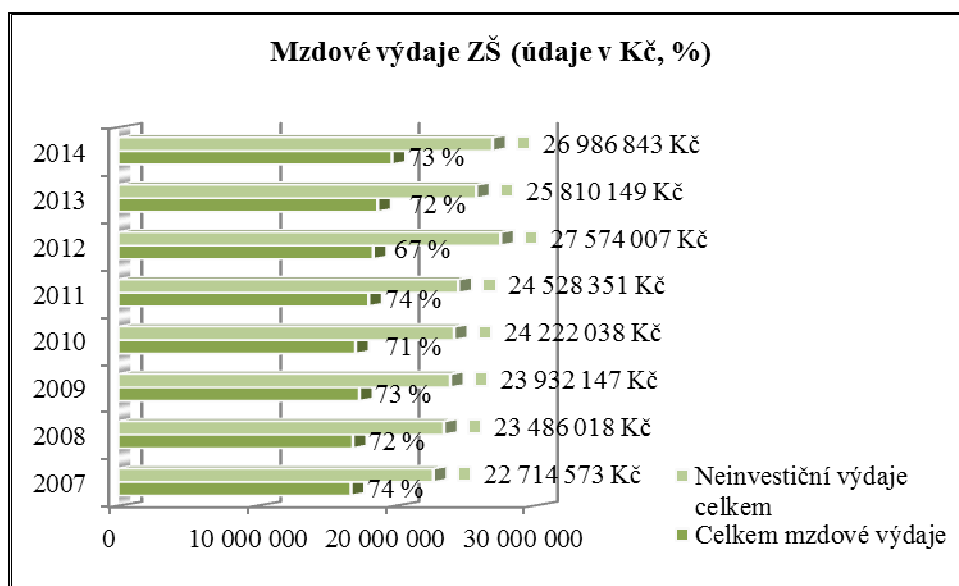
V rozpočtu ZŠ mají určující postavení. Záměrem této podkapitoly je postihnout mzdové výdaje ZŠ v celkových nárocích na rozpočet, tzn. včetně povinných odvodů. Výstupem je celkový objem finančních prostředků, které jsou použity na mzdy a jejich podíl ve sledovaných obdobích na všech neinvestičních výdajích. Sběr dat je podřízen skutečně vydaným finančním prostředkům, zdroj použitých prostředků není relevantní. Investiční prostředky nejsou do výpočtu ukazatelů pro zachování objektivitu a potřebu konfrontace mezi jednotlivými roky zapojeny.

Mzdové výdaje ZŠ (údaje v Kč)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
mzdy	12 337 894	12 502 245	12 919 979	12 741 849	13 437 124	13 697 181	13 908 912	14 676 722
náhrada nem. dávek	0	0	15 126	21 293	95 186	55 625	53 398	38 248
ostatní osobní náklady	105 874	16 650	72 570	28 160	17 000	45 300	26 800	35 950
sociální a zdravotní pojištění	4 321 458	4 384 993	4 361 481	4 310 907	4 501 662	4 565 845	4 695 595	4 990 696
mzdové výdaje celkem	16 765 226	16 903 888	17 369 156	17 102 209	18 050 972	18 363 951	18 684 705	19 741 616
neinvestiční výdaje celkem	22 714 573	23 486 018	23 932 147	24 222 038	24 528 351	27 574 007	25 810 149	26 986 843
% podíl mzdových výdajů	73,81%	71,97%	72,58%	70,61%	73,59%	66,60%	72,39%	73,15%

Tabulka č. 15: Mzdové výdaje ZŠ a jejich podíl na celkových neinvestičních výdajích
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města, účetní sestavy

Mzdové výdaje ZŠ v souhrnu představují určující podíl na celkovém rozpočtu školy. Rok 2007 začíná částkou 16 765 226 Kč a postupným vývojem je dosaženo částky 19 741 616 Kč v roce 2014. Je možné konstatovat, že mzdové výdaje v průběhu let vykazují nárůst, který je pozvolný – meziroční nárůst se pohybuje od 0,83 % v roce 2008 do 5,66 % v roce 2014. Mírný pokles (1,54 %) byl zaznamenán pouze v roce 2010.

Podíl mzdových prostředků včetně povinných odvodů na celkových neinvestičních výdajích je prezentován grafem č. 9.

Graf č. 9: Mzdové výdaje ZŠ ve vztahu k celkovým neinvestičním výdajům
Zdroj: čerpání rozpočtu ZŠ a města, účetní sestavy

Jestliže byly mzdové výdaje označeny za výdaje s největším podílem na celkových neinvestičních výdajích, grafické vyjádření tuto skutečnost potvrzuje. Podíl mzdových výdajů byl zjištěn nejčastěji v rozmezí od 71 % do 74 %, což svědčí o faktu, že podíl těchto výdajů na celku vykazuje stabilní hodnotu.

6.7 Platy pedagogických zaměstnanců

Tato podkapitola je zaměřena na citlivou oblast každé profese. Jak bylo zmíněno již v úvodu, jednou z diskutovaných otázek jsou platy učitelů. Do vzorku vybraného pro šetření jsou zařazeni všichni pedagogové, kteří vykonávají přímou pedagogickou činnost. Základní platy jsou učitelům stanoveny dle stupnice platových tarifů, která je přílohou nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, v platném znění⁸³. K základním platům „dle tabulky“ náleží osobní ohodnocení, zvláštní příplatky (třídnictví), náhrady za suplování, ve třech případech příplatek za vedení a odměny, které jsou vypláceny pololetně. Data pro toto šetření byla získána z výkazu P 1-04 o zaměstnancích a mzdových prostředcích.

⁸³ Nařízení vlády č. 564/2006, o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2006, částka 184/2006. Dostupné z: systém ASPI

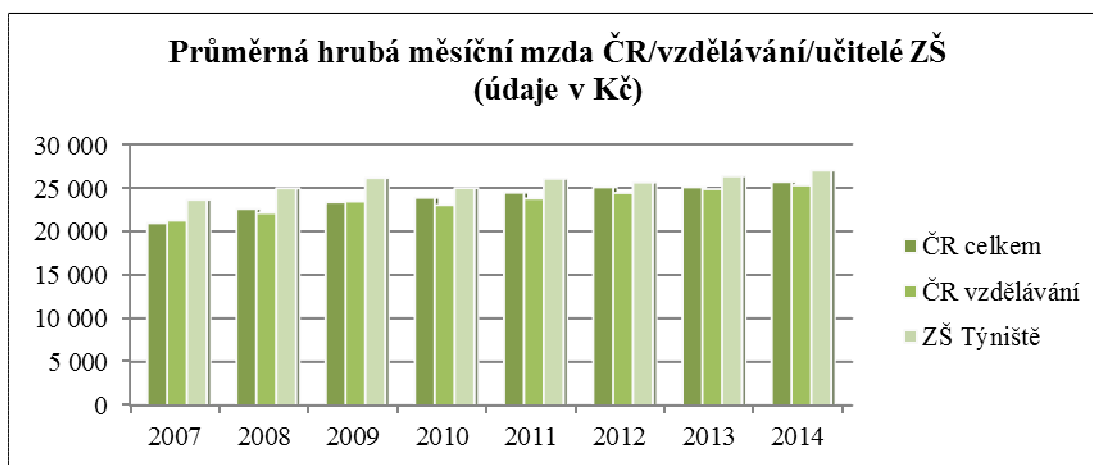
Zjištěné průměrné platy učitelů ZŠ jsou porovnány s údaji Českého statistického úřadu (dále ČSÚ)⁸⁴. Ke konfrontaci byly zvoleny dvě úrovně statistických dat – průměrné hrubé měsíční mzdy v ČR celkem a v sektoru vzdělávání.

Průměrná hrubá měsíční mzda ČR/vzdělávání/učitelé ZŠ (údaje v Kč)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ČR celkem	20 957	22 592	23 344	23 864	24 455	25 067	25 078	25 686
ČR vzdělávání	21 251	22 119	23 429	23 033	23 775	24 403	24 853	25 295
ZŠ Týniště	23 636	24 966	26 143	24 981	26 046	25 630	26 335	27 006
ZŠ x ČR celkem	2 679	2 374	2 799	1 117	1 591	563	1 257	1 320
ZŠ x vzdělávání	2 385	2 847	2 714	1 948	2 271	1 227	1 482	1 711

Tabulka č. 16: Průměrná hrubá měsíční mzda ČR/vzdělávání/učitelé ZŠ
Zdroj: ČSÚ, interní dokumentace ZŠ

Průměrná hrubá měsíční mzda učitelů ZŠ je ovlivněna faktory, které na výsledek zjištění působí. Jedním z nich, stejně jako v jiných profesích, je počet let započítatelné praxe u každého jedince. Škola zaměstnává profesně mladé učitele, rozdíl v základních měsíčních platových tarifech dosahuje částky i 5 350 Kč v základním platu, čímž jsou následně ovlivněny vypočítané hodnoty. I přesto výpočet dokazuje, že průměrná mzda učitelů ZŠ Týniště nad Orlicí se ve všech osmi letech pohybuje nad úrovní jak průměrných mezd celé ČR, tak průměrných výdělků v rezortu vzdělávání.

Sledované hodnoty současně potvrzují, že průměrné mzdy v celé ČR, v odvětví školství (až rok 2010) i v samotné škole meziročně stoupaly, což dokazuje i následující graf.

Graf č. 10: Průměrná hrubá měsíční mzda ČR/sektor vzdělávání/učitelé ZŠ
Zdroj: Výkaz P 1-04 o zaměstnancích a mzdových prostředcích

⁸⁴ Český statistický úřad: *Mzdy, náklady práce - časové řady* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/pmz_cr Deník veřejné správy: Právní subjektivita škol. *Veřejná správa online* [online]. 2002 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=5134461>

Za celé sledované období došlo k navýšení měsíčních mezd v absolutních částkách o 4 729 Kč při sledování vývoje v celé ČR, o 4 044 Kč v oblasti vzdělávání a u pedagogických pracovníků vykonávajících přímou pedagogickou činnost o 3 370 Kč.

6.8 Investiční výdaje

Následující zkoumání je zaměřeno na deskripci výdajů, které jsou orientovány na akce většího rozsahu – investiční. Intencí takto vynaložených prostředků je postupná rekonstrukce a zhodnocení stávající budovy školy. Vzhledem k finanční náročnosti není obvykle v možnostech samotného zřizovatele zabezpečovat veškeré akce takového rozsahu z vlastního rozpočtu. Ve sledovaném období tak investovalo své prostředky buď samostatně, nebo pokrývalo ze svých prostředků povinné účasti k poskytnutým dotacím. Rozbor investičních akcí realizovaných v období 2007 až 2014 je obsahem dalšího textu.

Zřizovatel – město Týniště nad Orlicí – poskytl prostředky na tyto investiční záležitosti ve prospěch školy:

- rekonstrukce vodovodního řádu – 1. etapa, spoluúčast dotace MF ČR (2007)
- investiční příspěvek ZŠ na vybudování brány (2007)
- rekonstrukce vodovodního řádu – 2. etapa (2008)
- rekonstrukce vodovodního řádu – 3. etapa, spoluúčast dotace MF ČR (2009)
- zateplení ZŠ, projektová dokumentace, zpracování a správa žádosti o dotaci, realizace akce (2010 – 2012)
- rekonstrukce podlahy v tělocvičně (2014).

Informace finančního charakteru jsou seříděny do tabulky, která shrne finanční náročnost v jednotlivých rocích v členění dle „investorů“. Jedním z výstupů základní tabulky je finanční vyhodnocení celého období.

Investiční výdaje realizované v ZŠ (údaje v Kč)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
zřizovatel	550 000	1 112 870	1 033 030	786 000	3 963 989	1 422 850	0	649 982
MF ČR	1 500 000	0	3 000 000	0	0	0	0	0
SFŽP ČR	0	0	0	0	285 526	27 259	0	0
EU FS	0	0	0	0	4 859 298	464 861	0	0
Investice celkem	2 050 000	1 112 870	4 033 030	786 000	9 108 813	1 914 970	0	649 982
Investice 2007 - 2014	19 655 665							
z toho zřizovatel	9 518 721				48,43%			
z toho ost. poskytovatelé	10 136 944				51,57%			

Tabulka č. 17: Investiční výdaje realizované v ZŠ

Zdroj: čerpání rozpočtu města Týniště nad Orlicí, dokumenty potvrzující dotační vztah

V předchozím textu jsou popsány jednotlivé investiční akce a jejich způsob financování. Údaje obsažené v tabulce doplňují tyto informace o peněžní vyjádření. Utříděná data naznačují, že v průběhu celého období byl zřizovatel aktivní v zajišťování správy majetku a do budovy ze svých prostředků během 8 let vložil 9 518 721 Kč. Dotačně byly zajištěny finance z cizích zdrojů ve výši 10 136 944 Kč.

Pro úplnost přehledu následuje sumarizace prostředků dle jednotlivých realizovaných projektů.

Investiční výdaje realizované v ZŠ dle jednotlivých projektů (údaje v Kč)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
příspěvek na výrobu brány	50 000							
rekonstrukce vodovodního řádu (3 etapy)	7 145 900							
zateplení ZŠ				11 809 783				
rekonstrukce podlahy v tělocvičně								649 982
Investice celkem	19 655 665							

Tabulka č. 18: Investiční výdaje realizované v ZŠ dle jednotlivých projektů

Zdroj: čerpání rozpočtu města Týniště nad Orlicí, dokumenty potvrzující dotační vztah

Výsledkem realizovaných investičních akcí v průběhu 8 let je technické zhodnocení budovy školy v částce rovnající se 19 655 665 Kč. Z prostředků zřizovatele a dotací poskytnutých ze SR i EU bylo kompletně zrekonstruováno sociální zařízení v celé škole, byly vyměněny okna a zatepleno opláštění budovy. Poslední akcí tohoto období byla realizace celkové rekonstrukce podlahy ve velké tělocvičně.

6.9 Ostatní finanční možnosti – využití fundraisingu

Již v podkapitolách 6.3 a 6.8 byly demonstrovány prostředky, které byly získány pro činnost a rozvoj školy a sloužily k dofinancování rozpočtu nebo získání jistého nadstandardu (viz 2.5).

V případě ZŠ Týniště nad Orlicí se jednalo o prostředky neinvestiční, ale i investiční. Menší objemy získaných prostředků nebyly dosud touto prací samostatně řešeny a jsou představeny společně s těmi, na které už byla pozornost zaměřena.

Následující přehled je souhrnem všech úspěšných aktivit s prezentováním aktivního subjektu, který se o získání prostředků zasloužil. Následující přehled fundraisingových aktivit vypovídá o skutečnosti, že jak město Týniště nad Orlicí, tak samotná škola byly zdařilými žadateli o finanční prostředky.

Využití fundraisingu ve sledovaných organizacích (údaje v Kč)					
	iniciátor	poskytovatel	částka	forma	projekt
2007	ZŠ	KHK	15 000	neinvestiční dar	sportovní dresy pro žáky
	město Týniště	MF ČR	1 500 000	investiční dotace	rekonstrukce vodovodního řádu 1. etapa
2008	ZŠ	KHK	10 000	neinvestiční dar	lehkoatletická olympiáda
2009	město Týniště	MF ČR	3 000 000	investiční dotace	rekonstrukce vodovodního řádu 3. etapa
2010	ZŠ	KHK	5 000	neinvestiční příspěvek	školení interaktivní tabule
2010 - 2012	ZŠ	ESF	2 205 101	neinvestiční dotace	zlepšení podmínek pro vzdělávání na ZŠ
		MŠMT	389 135		
2011 - 2012	město Týniště	EU FS	5 324 159	investiční dotace	zateplení ZŠ
		SFŽP	312 785		
			12 761 180		

Tabulka č. 19: Využití fundraisingu ve sledovaných organizacích

Zdroj: čerpání rozpočtu města Týniště nad Orlicí a ZŠ, dokumenty potvrzující dotační vztah

Škola byla opakovaně úspěšná v získávání menších neinvestičních prostředků, jejichž poskytovatelem byl KHK. Velký projekt, který byl organizačně zajišťován samotnou školou, byl financován ESF a MŠMT a byl zacílený na zlepšení podmínek pro vzdělávání na ZŠ s názvem „Interaktivní výuka v rámci OPVK 1.4 EU peníze do škol“. Škola svou aktivitou získala prostředky ve výši 2 624 236 Kč.

Město Týniště nad Orlicí uspělo ve třech investičních projektech a získalo pro ZŠ prostředky na rekonstrukce představující hodnotu 10 136 944 Kč.

7 VYHODNOCENÍ OTÁZEK EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

Tato kapitola je zaměřena na shrnutí podstatných zjištění o problematice financování a hospodaření ZŠ Týniště nad Orlicí v období let 2007 - 2014. Otázky byly vymezeny v podkapitole 5.3.

1. Jaká je skutečná výše všech finančních prostředků, které jsou určeny pro ZŠ?

Jaké jsou nejdůležitější zdroje?

Škola je příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je město Týniště nad Orlicí. Finanční prostředky, které jsou určeny k finální spotřebě ZŠ, jsou obsahem rozpočtů obou subjektů. Celkový objem prostředků, který v zásadě určuje aktivity organizace v daném roce, je ovlivněn několika skutečnostmi. Nevyrovnanost prostředků v jednotlivých letech ovlivňují dotační tituly nebo akce většího rozsahu, které mají za cíl udržovat a zhodnocovat budovu školy a její zařízení.

Konkrétně bylo zjištěno, že škola má k dispozici prostředky v rozmezí částek 27 749 373 Kč a 35 529 924 Kč. Jejich skutečná výše v meziročním porovnání kolísá a je ovlivněna již prezentovanými okolnostmi. Zbavíme-li však příjmy fiktivně nenárokových dotací zjistíme, že vývoj finančních prostředků vykazuje vyrovnanější pozvolný nárůst od 23 097 864 Kč v roce 2007 do částky 27 257 959 Kč v roce 2014.

Za nejdůležitější zdroj financování je očekávaně označen SR, který svými prostředky zabezpečuje přímé vzdělávací výdaje a jeho podíl na celku představuje řádově 70 % všech zdrojů v letech, kdy škola nezáskala žádné dotace. V absolutním vyjádření se jedná o částky pohybující se mezi 17 570 200 Kč v roce 2007 a 20 201 616 Kč v roce 2014.

Druhým nejzásadnějším „sponzorem“ je zřizovatel, jehož přínos pro ZŠ vykazoval hodnoty od 3 796 650 Kč v roce 2007 do 7 605 614 Kč v roce 2011. Tento rok byl ovlivněn opravami majetku a investicemi, za které zřizovatel utratil více jak polovinu těchto prostředků. Celkový objem prostředků poskytnutých škole zřizovatelem kolísá podle finančních možností města.

Třetím a posledním pravidelným přispěvatelem do rozpočtu je samotná škola. Ostatní prostředky zapojené ve prospěch školy je nezbytné označit jako nenárokové.

2. Dosahují dotace ze SR na jednoho žáka výše republikových normativů?

Výše RN má vzrůstající vývoj a v roce 2007 byla jeho výše 41 542 Kč, zatímco v roce 2014 dosáhla hodnoty 50 423 Kč. Oproti tomu skutečně poskytované peníze ze SR vykazují

částky od 30 307 Kč v roce 2007 do 37 067 Kč v roce 2014. Z uvedených čísel je patrné, že rozdíl mezi RN a prostředky přidělenými ze SR činí řádově 11 – 14 tis. Kč na 1 žáka a 1 rok v neprospěch ZŠ oproti RN.

3. Jaká je skutečná výše všech neinvestičních výdajů ZŠ?

Neinvestiční výdaje ZŠ jsou charakterizovány postupnou plynulou vzrůstající tendencí. Pohybují se mezi 22 714 573 Kč v roce 2007 a 26 986 843 Kč v roce 2014. Tímto vývojem se výdaje postupně zvýšily o 4 272 269 Kč, což představuje téměř 16 % za osm sledovaných let.

Mimořádné výdaje jsou zaznamenány v roce 2012, kdy zřizovatel realizoval poměrně rozsáhlou opravu části střechy v hodnotě téměř 2,5 mil. Kč. Dalšími nestandardním obdobím byly roky 2010 až 2013, kdy škola čerpala účelovou neinvestiční dotaci na zlepšení podmínek pro vzdělávání na ZŠ.

4. Jaká výše všech neinvestičních výdajů připadá v jednotlivých letech na jednoho žáka?

Částka neinvestičních výdajů přepočítaná na 1 žáka opět v jednotlivých letech kolísá. Nejnižší částka připadá na rok 2007 a představuje částku 39 299 Kč. Následující roky dosahují vyšších hodnot a pohybují se mezi částkami 43 173 Kč v roce 2008 do částky 56 112 Kč, která připadá na rok 2012 (je ovlivněna prezentovanou opravou střechy).

5. Jaký podíl neinvestičních výdajů na jednoho žáka připadá na zřizovatele a ZŠ?

V podkapitole 6.4, která se věnovala neinvestičním výdajům na jednoho žáka, bylo zjištěno, že tyto výdaje, které zůstávají k profinancování samotné školy a zřizovateli, jsou v nevyrovnaných hodnotách od 7 500 Kč do 17 125 Kč. Podrobný přehled obsahuje tabulka č. 13.

6. Jaké výdaje jsou pokrývány dotací ze SR, resp. přímými vzdělávacími výdaji?

Dotace ze SR v sobě obsahuje dvě základní skupiny výdajů. Dominantní podíl tvoří mzdové výdaje a přiděl FKSP, jedná se konkrétně o částky od 16 926 200 Kč do 19 662 462 Kč, převážně se jedná o podíl, který představuje zhruba 97 % všech prostředků SR.

Procenty nevýznamný, ale absolutními čísly zajímavý objem prostředků je určen na ONIV. Jsou to prostředky, které jsou určeny k výhradní spotřebě žáků (učební pomůcky,

učebnice, balíčky pro 1. třídu a příspěvek na plavání) a prostředky, které jsou vydávány na cestovné, školení, zákonné pojištění a v posledních dvou letech na nákup DDHM. Jejich výše se pohybuje od 204 900 Kč v roce do 591 000 Kč v roce 2007. Poskytovaná výše zřejmě nepodléhá stabilním pravidlům, protože v jednotlivých letech značně kolísá. Přesná čísla obsahuje tabulka č. 14.

7. Jaký je podíl mzdových výdajů včetně odvodů na všech neinvestičních výdajích ZŠ?

Z již prezentovaných informací vyplývá, že mzdové náklady představují největší finanční zatížení školy. Jejich výše se pohybuje od 16 765 226 Kč v roce 2007 do 19 741 616 Kč v roce 2014 a vykazuje pravidelnou vzrůstající tendenci.

Podíl mzdových výdajů na všech neinvestičních výdajích představuje v průměru 71 – 74 %.

8. Jakých hodnot dosahují průměrné platy pedagogických pracovníků v ZŠ Týniště nad Orlicí v porovnání s průměrnou měsíční mzdou v ČR?

Prováděné šetření bylo rozšířeno o další ukazatel. Porovnány mezi sebou byly hrubé měsíční mzdy dosahované v ČR, v odvětví vzdělávání a v příspěvkové organizaci. U všech sledovaných skupin průměrné platy v průběhu osmi sledovaných let meziročně stoupaly (výjimkou byl rok 2010 u kategorie vzdělávání).

Výsledné hodnoty dokládají, že průměrné mzdy učitelů ZŠ Týniště nad Orlicí jsou nejen nad průměrnou měsíční mzdou v ČR, ale i nad průměrem, který je vykazován ČSÚ v sektoru vzdělávání.

Průměrné hrubé měsíční mzdy od roku 2007 do roku 2014 vykazovaly následující hodnoty a nárůst v (dle jednotlivých skupin):

- ČR: rok 2007 = 20 957 Kč, rok 2014 = 25 686 Kč, nárůst 4 729 Kč,
- odvětví vzdělávání: rok 2007 = 21 251 Kč, rok 2014 = 25 295 Kč, nárůst 4 044 Kč,
- ZŠ Týniště nad Orlicí: rok 2007 = 23 636 Kč, rok 2014 = 27 006 Kč, nárůst 3 370 Kč.

9. Jaká je výše a členění všech investičních výdajů?

Investiční výdaje jsou až na výjimky prakticky v přímé závislosti na míře úspěšnosti v získávání účelových investičních dotací.

Ve sledovaném období dosáhly veškeré investiční výdaje částky 19 655 665 Kč, dotačně byla vykryta částka 10 136 944 Kč, což představuje 51,57 % z celkově vynaložených prostředků. Zbývající prostředky byly zaplacený zřizovatelem.

ZŠ byl poskytnut příspěvek na výrobu brány ve výši 50 000 Kč, byla realizována ve třech etapách rekonstrukce sociálních zařízení v hodnotě 6 645 900 Kč, zateplena budova ZŠ v částce 11 809 783 Kč a zrekonstruována podlaha v tělocvičně za 649 982 Kč.

10. Získala škola ve sledovaném období nějaké finanční prostředky zařazené v kapitole „Ostatní finanční prostředky“ vlastní aktivitou?

V období 2007 – 2014 bylo za pomoci prostředků získaných fundraisingovými aktivitami získáno ze 7 projektů 12 761 180 Kč.

Škola byla úspěšná ve 4 projektech, jimiž navýšila rozpočet školy o 2 624 236 Kč, což představuje 20,56 % ze všech získaných prostředků. Získala dar od KHK na sportovní dresy pro žáky (15 000 Kč), dar od KHK na lehkootletickou olympiádu (10 000 Kč) a neinvestiční příspěvek od KHK na školení interaktivní tabule (5 000 Kč). Poslední, největší projekt, s kterým byla úspěšná, byl zacílený na zlepšení podmínek pro vzdělávání na ZŠ s názvem „Interaktivní výuka v rámci OPVK 1.4 EU peníze do škol“. Peníze poskytoval ESF a MŠMT – celkem se jednalo o částku 2 594 236 Kč.

8 DISKUZE VÝSLEDKŮ

Tato kapitola je věnována interpretaci některých výsledků ve vztahu k současnému stavu zkoumání dílčích ukazatelů v problematice financování základního školství.

Prací zabývajících se podobným tématem existuje celá řada, ale zajímají se o financování školství z jiného úhlu pohledu. Oblastí zkoumání je např. RgŠ určité oblasti bez zaměření na jediný subjekt, nebo se soustředí na ZŠ, ale věnují se specifické oblasti fundraisingu nebo pojímají hospodaření školy pouze z pohledu jejího uzavřeného účetnictví. I přes tyto odlišnosti jsou některými pracemi řešeny shodné problematické oblasti, na které se zaměřuje i tato diplomová práce.

Systémem krajských normativů se zabývá v podkapitole 4.2 Vladimír Skoták, který jednoznačně doporučuje „*pravomoci kraje v určování výše finančních prostředků na školy primárního školství zrušit*“, protože současný model stanovování krajských normativů umožňuje krajům upřednostňovat financování svých středních škol (krajských PO) na úkor základního školství⁸⁵. Zhodnocení této procedury, kdy dochází k přepočítávání normativů v závislosti na stanovené ukazatele (jednotky výkonu, počty žáků připadající na 1 pedagogického i nepedagogického pracovníka a další) je obsahem podkapitoly 6.2. Vyčíslení rozdílu RN a skutečně obdržených prostředků sledované školy ze SR potvrzuje, že tento systém je opravdu nevýhodný pro školská zařízení, jejichž zřizovatelem je obec. Obě práce shodně konstatují, resp. potvrzují diskriminaci základních škol na regionální úrovni.

Za diskutabilní lze označit tvrzení Marie Heryanové, která v závěru své práce prezentuje zhoršující se situaci ve financování škol s důrazem na prostředky plynoucí ze SR. V závislosti na tyto okolnosti jsou školy nuceny snižovat své provozní výdaje, protože rozpočty jejich zřizovatelů nejsou dostačující⁸⁶. Výstupy této práce dokládají, že prostředky plynoucí škole ze SR, jsou sice „znehodnoceny“ KN, přesto jsou ve svém vývoji stabilní a postupně rostou. V průběhu sledovaného období nebyla zaznamenána žádná diskriminační opatření zřizovatele ve vztahu k ZŠ Týniště nad Orlicí v rovině finančního zajištění provozu této organizace.

⁸⁵ srov. SKOTÁK, Vladimír. *Financování regionálního školství na úseku preprimárního a primárního vzdělávání*. Brno, 2014. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Vedoucí práce JUDr. Ing. Libor Kyncl, Ph.D.

⁸⁶ srov. HERYANOVÁ Marie. *Analýza financování příspěvkové organizace Základní škola a mateřská škola Stará Ves*. Zlín, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati. Vedoucí práce Ing. Aleš Skopalík, Ph.D.

V rozhovoru pro Učitelské noviny předseda školských odborů František Dobšík reaguje na přesvědčení ministra Marcela Chládky, že situace školství selepší díky projektům ESF. Zastává filozofii, že stát pomocí prostředků ESF nahrazuje absenci svých finančních prostředků určených na rozvoj školství, přičemž evropské peníze by měly být nadstavbou a ne náhražkou nedostatečného standardního financování ze strany státu⁸⁷. Sledovaná škola se zapojila do vyhlášeného programu ESF a v průběhu 4 let v rámci programu „Interaktivní výuka v rámci OPVK“ vybavila učebny interaktivními tabulemi, notebooky, nakoupila vzdělávací programy, proškolila pedagogy a získala prostředky na odměny realizačního týmu. Jsem přesvědčena, že tyto prostředky by měly zůstat opravdu nadstandardními a neměly by nahrazovat nedostatečnost finančních prostředků ze SR.

⁸⁷ srov. ŠVANCAR, Radmil. České školství je hrozivě podfinancováno. In: *Archiv* [online]. Učitelské noviny, 06/2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7775>

ZÁVĚR

Cílem teoretické části diplomové práce bylo popsat pozici základního školství v systému veřejné správy a zaměřit se na možné zdroje financování. Sledovaná organizace byla charakterizována jako subjekt, který má sice právní subjektivitu, ale pro zásadní rozhodnutí týkající se hospodaření a nakládání s majetkem je podřízen zřizovateli, kterým je v tomto konkrétním případě město Týniště nad Orlicí. Financování základního školství probíhá víceúrovňově a podrobný přehled nastaveného systému v ČR rozkrývá první část práce.

Cílem empirické části práce byla analýza hospodaření vybrané ZŠ se zaměřením na zdroje financování a následné využití těchto prostředků. Ve svých šetřeních kopírovala nastavené potenciální poskytovatele finančních prostředků. Prostřednictvím dílčích cílů byla získávána relevantní data, byly rozkryty informace o výši finančních prostředků, které má škola přiděleny na každý jednotlivý rok. Předmětem zájmu byly detailní rozborů příjmové i výdajové stránky rozpočtu školy.

Většinové zdroje jsou základnímu školství poskytovány **ze SR**, jsou určeny na pokrytí přímých vzdělávacích výdajů, tzn., na mzdové výdaje, příděl FKSP a ostatní neinvestiční výdaje, mezi které se řadí prostředky na nákup učebnic a učebních pomůcek, příspěvek na plavání, balíčky pro 1. třídu, ale i náhrada nemocenských dávek, školení, cestovné, zákonné pojištění a v posledních dvou letech i nákup drobného dlouhodobého majetku. Objem těchto prostředků se pohybuje na úrovni **70 % všech zdrojů**.

Základní škole legislativní ukotvení určilo pozici autonomní organizace, která však reálně sama svými prostředky není schopna zajistit svůj provoz. Podkapitolou 6.1 byl vyčíslen její podíl na zdrojích od 9,03 % do 13,55 %. Jsou to prostředky, které zpravidla zabezpečují zajištění základních potřeb. Na jedné straně jsou příjmem organizace a za stejným účelem jsou i vydávány (stravné, plavání, lyžařské výcviky, pracovní sešity) a do doplňkové činnosti škola řadí pouze obědy pro cizí a výnosy z pronájmu, které opět ve výdajích pokrývají výdaje se stejným určením. Ostatní chybějící zdroje je nezbytné zajistit jinými formami.

Základní odpovědnost za zajištění podmínek pro primární a nižší sekundární vzdělávání, a tím i chybějících finančních prostředků, je přenesena na zřizovatele. Šetřením bylo potvrzeno, že opravdu **veškeré energie a údržba objektu** jsou přímo nebo příspěvkem školské organizaci financovány **z městského rozpočtu**.

Nadstavbovými prostředky je možné nazvat ty zdroje, které jsou zabezpečeny z dotačních programů – ať již se jedná o ty, které svým účelem kryjí neinvestiční výdaje, nebo ty, které jsou určeny ke krytí kapitálových výdajů.

Jednou analyzovanou oblastí byly i průměrné platy pedagogických pracovníků. Cílem bylo se faktickými výpočty a následným porovnáním přesvědčit, zda neustálé hlasy o podfinancovaném školství zvláště se zaměřením na nedostatečné ocenění učitelů jsou opodstatněné. Skutečná čísla ZŠ byla porovnána se statistickými daty ČSÚ – s průměrnými platy celé ČR a průměrnými platy v odvětví vzdělávání. Výsledné zjištění dokládá, že **průměrné platy učitelů ZŠ Týniště nad Orlicí jsou nejen nad průměrem platů celé ČR, ale i nad hrubými měsíčními mzdami v oblasti vzdělávání.** Přesné výstupy jsou obsahem podkapitoly 6.7. Skutečnost, že průměrný plat učitele ZŠ je vyšší, než stejná sledovaná hodnota v celé ČR byl očekávaný – vždyť všichni učitelé jsou povinně vysokoškolsky vzdělaní. Druhé sledované porovnání však bylo svým výsledkem překvapením vzhledem k tomu, že bylo předpokládáno, že ohodnocení pedagogů je ovlivněno i stupněm vzdělávací soustavy, kde působí – čím vyšší stupeň vzdělávací soustavy, tím vyšší ohodnocení pedagogů, což se nepotvrdilo. Jaký objem prostředků je možné označit za dostatečný či nedostatečný pro danou profesi bude jistě neustále předmětem diskuzí. Většina pracující populace se cítí nedoceněna, výsledná zjištěná data však naznačují, že není korektní svádět nekvalitní výuku a klesající úroveň ve vzdělávání dětí na neuspokojivé ocenění.

Mezi roky 2007 a 2014 byly zdroje ZŠ navýšeny o prostředky, které byly získány nad rámec běžných zdrojů a které zřizovatel v průběhu období uvolnil na realizaci potřebných větších akcí, které měly za cíl udržet v potřebné kvalitě prostředí školy. Za pozitivní lze označit skutečnost, že samotná **ZŠ svými aktivitami dosáhla na dotační prostředky ve 4 projektech** (viz podkapitola 6.9) vyčíslených částkou **2 624 236 Kč**. Největší z nich byl plně financován ESF a MŠMT a pro školu tak bylo pořízeno 12 multimediálních učeben, notebooky pro učitele a další digitální učební materiály, čímž mohou být aplikovány moderní postupy ve výuce žáků.

Bylo zjištěno, že **neinvestiční výdaje vynaložené na 1 žáka a 1 rok** se pohybují v částkách **mezi 39 299 Kč a 56 112 Kč**, přičemž je jejich výše ovlivněna výší prostředků, které jsou určeny na opravy a zlepšení podmínek pro výuku. Investiční výdaje nebyly do této kalkulace zapojeny.

Školní budova prošla za období 8 let celkovou rekonstrukcí sociálních zařízení, byla vyměněna okna a zatepleno opláštění celé budovy – **investice** v hodnotě **19 655 665 Kč**.

Vyměněna je 1/3 střešní krytiny – zbývající plocha střechy bude opravena v roce 2015 – rozpočet města plánuje na tuto akci vydat částku 5 033 000 Kč, takže i výhledově s prostředky pro školu počítá.

Obsah práce byl zaměřen i na zjištění, jakou cenu je nutné zaplatit, aby bylo zabezpečeno fungování základního školství, a jsou-li vynaložené prostředky dostatečné či naopak je škola zásadně omezována jejich nedostatkem. Předmětem zájmu byla ZŠ Týniště nad Orlicí a její vývoj po finanční stránce v období 2007 – 2014. Šetření prokázalo, že **základní vzdělávání v Týništi nad Orlicí je pro zajištění bezproblémového běžného provozu tohoto zařízení finančními prostředky vybaveno dostatečně**. Ať už po stránce hlavních nutných výdajů, které zabezpečují personální zajištění školy a které svými prostředky zajišťuje SR, nebo ostatních provozních výdajů (energie, údržba, opravy), které financuje město Týniště nad Orlicí.

Závěrem je možné konstatovat, že ZŠ Týniště nad Orlicí je školou, která po stránce financování netrpí nedostatkem finančních prostředků. Je průběžně udržována a modernizována.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DDHM	drobný dlouhodobý hmotný majetek
DDNM	drobný dlouhodobý nehmotný majetek
ESF	Evropský sociální fond
EU FS	Fond soudržnosti Evropské unie
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
KHK	Královéhradecký kraj
KN	krajský normativ
KÚ	krajský úřad
KÚ KHK	Krajský úřad Královéhradeckého kraje
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
ONIV	ostatní neinvestiční výdaje
OPVK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OÚ	obecní úřad
RgŠ	regionální školství
RN	republikový normativ
SR	státní rozpočet
RUD	rozpočtové určení daní
SFŽP	Státní fond životního prostředí
ÚSC	územní samosprávný celek
ZL	zřizovací listina
ZŠ	základní škola

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Literatura

BERGEROVÁ, Marcela. *Cesta k ekonomické stabilitě školy*. 2. aktualizované. Praha: Spiralis, o. s., 2011, s. 85. ISBN 978-80-903015-9-7.

BERGEROVÁ, Marcela. *Fundraising pro školy*. Praha: Spiralis, o. s., 2011, s. 135. ISBN 978-80-903015-8-0.

FRANCOVÁ, Eva. *Financování školství a školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, s. 45. ISBN 80-244-0801-5.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu*. 4. rozšířené vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008, s. 272. ISBN 978-80-223-2391-8.

HERYANOVÁ Marie. *Analýza financování příspěvkové organizace Základní škola a mateřská škola Stará Ves*. Zlín, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati. Vedoucí práce Ing. Aleš Skopalík, Ph.D.

CHOWDRY, Haroon a Luke SIBIETA. *School funding reform: an empirical analysis of options for a national funding formula*. London: The Institute for Fiscal Studies, 2011, s. 63. ISBN IFS Briefing Note BN123.

KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges, s. r. o., 2012. s. 240. ISBN 978-80-87576-28-1.

KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolter Kluwer ČR, a. s., 2010. s. 392. ISBN 978-80-7357-561-8.

MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. aktualizované. Olomouc: ANAG, 2011. s. 191. ISBN 978-80-7263-664-8.

MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie*. Překlad: Milan Sojka a kol. Praha: Grada Publishing, 2000. s. 763. profesionál. ISBN 80-7169-891-1.

OPLETALOVÁ, Alena a Ivo SVOBODA. *Veřejná správa a finance - vybrané kapitoly*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2007. s. 109. ISBN 978-80-87071-33-5.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy - územní aspekty veřejných financí*. 1. vyd. Praha: VIKTORIA PUBLISHING, a. s., 1995. s. 268. ISBN 80-7187-024-2.

PRÁŠILOVÁ, Michaela. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2009. s. 212. ISBN 80-244-1415-5.

PROCHÁZKA, Karel. *Základní škola Týniště nad Orlicí 1950 - 2000*. Lípa: Tiskárna, 2000

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2009. s. 291. ISBN 978-80-247-2789-9.

PRŮCHA (ED.), Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, s. r. o., 2009. s. 936. ISBN 978-80-7367-546-2.

SKOTÁK, Vladimír. *Financování regionálního školství na úseku preprimárního a primárního vzdělávání*. Brno, 2014. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Vedoucí práce JUDr. Ing. Libor Kyncl, Ph.D.

SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 69. ISBN 978-80-244-1827-8.

Struktury systémů vzdělávání a profesní přípravy v Evropě: Česká republika 2009/10, s. 11. Praha, 2011.

VRABCOVÁ, Daniela a Karel RÝDL eds. *Autoevaluace školy v zahraničí*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. 367 s. ISBN 978-80-87063-75-0.

Legislativa

Nařízení vlády č. 564/2006, o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. In: *184/2006*. 2006.

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR. In: *Sbírka zákonů ČR*. Ostrava: Sagit, a. s., 2005, ISBN 80-7208-478-X.

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2005, částka 111/2005. Dostupné z: systém ASPI.

Vyhláška MF č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2002, částka 51/2002. Dostupné z: systém ASPI.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 38/2000. Dostupné z: systém ASPI.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 73/2000. Dostupné z: systém ASPI.

Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000, částka 73/2000. Dostupné z: systém ASPI.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: systém ASPI.

Internetové zdroje

Český statistický úřad: *Mzdy, náklady práce - časové řady* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/pmz_cr Deník veřejné správy: Právní subjektivita škol. *Veřejná správa online* [online]. 2002 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=5134461>

Education at a Glance 2014 [online]. 2014, s. 570 [cit. 2015-03-29]. ISBN 978-92-64-21505-4. Dostupné z: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/ocd/education/education-at-a-glance-2014_eag-2014-en#page4

HUSNÍK, Petr. Evropské výhledy plné otazníků. In: *Archiv* [online]. Učitel'ské noviny, 14/2013 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7225>

Koncepční záměr reformy systému financování regionálního školství. *MŠMT* [online]. © 2011 MŠMT [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/18871/download/>

Královéhradecký kraj: Krajské dotační programy [online]. Copyright © 2008 Královéhradecký kraj [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?pgid=1700>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Evropské strukturální a investiční fondy. *Programy pro programové období 2014 – 2020* [online]. 2014 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>

Principy normativního rozpisu rozpočtu a rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2014. *MŠMT* [online]. © 2013 – 2014 MŠMT [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/principy-rozpisu-rozpocet-a-rozpis-rozpocet-primych-vydaju-5?highlightWords=%C4%8Dj>

Principy normativního rozpisu rozpočtu a rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2008 - 2014 v úrovni MŠMT – KÚ. *MŠMT* [online]. © 2013 – 2014 MŠMT [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/modules/search/index.php?plugin=2&query=%C4%8Dj&o=1-8>

SLÁMA, David a Ludmila NĚMCOVÁ. Příspěvky z okolních obcí jsou dobrovolné. In: *Archiv* [online]. Učitel'ské noviny, 12/2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7879>

ŠVANCAR, Radmil. České školství je hroživě podfinancováno. In: *Archiv* [online]. Učitel'ské noviny, 06/2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7775>

VOLMARI, Kristiina. *Co chcete vědět o finském školství II. – O vzdělávání z hlediska perspektivy rovnosti a spravedlivosti*. EDUin. [online] © 2013 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <<http://www.eduin.cz/clanky/co-chcete-vedet-o-finskem-skolstvi/>>

Interní dokumenty

Zřizovací listina. Týniště nad Orlicí, 2009.

Výroční zprávy o činnosti ZŠ v Týništi nad Orlicí. Týniště nad Orlicí, 2007 - 2014.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, GRAFŮ

Obrázky

Obrázek č. 1 Instituce zapojené do procesu financování ZŠ z prostředků SR

Obrázek č. 2 Tok finančních prostředků od zřizovatele – SR – k příspěvkové organizaci

Tabulky

Tabulka č. 1 Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných ÚSC na roky 2008 – 2014

Tabulka č. 2 Návrh rozpočtu ZŠ Týniště nad Orlicí

Tabulka č. 3 Návrh části rozpočtu města Týniště nad Orlicí zachycující finanční vztah se ZŠ

Tabulka č. 4 Financování ZŠ v rozmezí let 2007 – 2014 dle jednotlivých zdrojů (poskytovatelů)

Tabulka č. 5 Výše finančních prostředků pro ZŠ 2007 – 2014 snižená o dotační tituly

Tabulka č. 6 Procentní podíly financí ZŠ dle zdrojů

Tabulka č. 7 Prostředky SR přiznané ZŠ ze SR přepočítané na 1 žáka

Tabulka č. 8 Meziroční změna tarifů ze SR/RN na 1 žáka

Tabulka č. 9 Neinvestiční výdaje ZŠ a města Týniště nad Orlicí

Tabulka č. 10 Výdaje ZŠ za spotřebovaný plyn v letech 2011 – 2013

Tabulka č. 11 Výdaje v programu „Interaktivní výuka v rámci OPVK“

Tabulka č. 12 Neinvestiční výdaje připadající na 1 žáka ZŠ Týniště nad Orlicí

Tabulka č. 13 Neinvestiční výdaje připadající na 1 žáka ZŠ, které nejsou kryté SR

Tabulka č. 14 Dotace na přímé vzdělávací výdaje a jejich použití

Tabulka č. 15 Mzdové výdaje ZŠ a jejich podíl na celkových neinvestičních výdajích

Tabulka č. 16 Průměrná hrubá měsíční mzda ČR/vzdělávání/učitelé ZŠ

Tabulka č. 17 Investiční výdaje realizované v ZŠ

Tabulka č. 18 Investiční výdaje realizované v ZŠ dle jednotlivých projektů

Tabulka č. 19 Využití fundraisingu ve sledovaných organizacích

Grafy

Graf č. 1 Financování ZŠ v rozmezí let 2007 -2014 dle jednotlivých zdrojů (poskytovatelů)

- Graf č. 2 Finanční prostředky připadající na 1 žáka ze SR kontra RN na 1 žáka
- Graf č. 3 Meziroční změna tarifu připadajícího na 1 žáka ze SR kontra RN na 1 žáka
- Graf č. 4 Běžné neinvestiční výdaje ZŠ
- Graf č. 5 Neinvestiční výdaje připadající na 1 žáka ZŠ
- Graf č. 6 Neinvestiční výdaje připadající na 1 žáka ZŠ (SR x ZŠ + město)
- Graf č. 7 ONIV ZŠ placené ze SR
- Graf č. 8 ONIV určené žákům ZŠ
- Graf č. 9 Mzdové výdaje ZŠ ve vztahu k celkovým neinvestičním výdajům
- Graf č. 10 Průměrná hrubá měsíční mzda ČR/sektoř vzdělávání/učitelé ZŠ

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Krajské dotační programy KHK pro roky 2007 – 2014

Příloha č. 2 Neinvestiční výdaje ZŠ Týniště nad Orlicí a města Týniště nad Orlicí

Příloha č. 1 – Krajské dotační programy KHK pro rok 2007 – 2014

Krajské dotační programy vypsané Královéhradeckým krajem v letech 2007 - 2014	
2007	Program podpory rozvoje odborných znalostí a dovedností školních metodiků prevence
	Program podpory a rozvoje zdravého životního stylu
	Mezinárodní spolupráce škol – poznatky a zkušenosti použitelné ve vzdělávacím procesu
	Nadstandardní formy vzdělávání a výchovy – efektivní vzdělávací proces
	Přírodovědné a technické předměty snadněji
	Rozvoj aktivit nadaných dětí
	Integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků běžných ZŠ a MŠ
	Moderní kompenzační pomůcky ve výuce žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
2008	Moderní kompenzační pomůcky ve výuce žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
	Výchova osobnosti dítěte a žáka
	Integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků běžných ZŠ a MŠ
	Zvyšování efektivity ve výchovně-vzdělávacím procesu, vzdělávání pedagogických pracovníků
	Spolupráce škol na mezinárodní úrovni
	Přírodovědné a technické předměty snadněji
	Talentované děti
	Podpora výuky učebních oborů
	Program podpory rozvoje odborných znalostí a dovedností školních metodiků prevence
	Program podpory a rozvoje zdravého životního stylu
2009	Moderní kompenzační pomůcky ve výuce žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
	Vzdělávací a relaxační pobyty pro učitele
	Podpora profilace školy nebo školského zařízení
	Rozvoj tvůrčích schopností a dovedností žáků a studentů
	Podpora výuky učebních oborů
	Program podpory rozvoje odborných znalostí a dovedností školních metodiků prevence a realizace preventivních programů
	Program podpory a rozvoje zdravého životního stylu
2010	Projektové vyučování
	Rozvoj tvůrčích schopností a dovedností dětí a mládeže - rozvoj talentů
	Podpora výuky učebních oborů
	Zájmová práce se žáky mimo vyučování
	Programy zaměřené na prevenci rizikového chování a integraci dětí a mládeže
	Program podpory a rozvoje zdravého životního stylu
2011	Inovace vzdělávacích metod
	Rozvoj tvůrčích schopností a dovedností dětí a mládeže - rozvoj talentů
	Podpora výuky učebních oborů
	Zájmová práce se žáky mimo vyučování
2012	Rozvoj tvůrčích schopností a dovedností dětí a mládeže - rozvoj talentů
	Podpora výuky učebních oborů
	Zájmová práce se žáky mimo vyučování
2013	Rozvoj tvůrčích schopností a dovedností dětí a mládeže - rozvoj talentů
	Podpora výuky učebních oborů
	Zájmová práce se žáky mimo vyučování
2014	Rozvoj tvůrčích schopností a dovedností dětí a mládeže - rozvoj talentů
	Podpora výuky učebních oborů
	Zájmová práce se žáky mimo vyučování

Zdroj: *Královéhradecký kraj: Krajské dotační programy* [online]. Copyright © 2008 Královéhradecký kraj [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?pgid=1700>

Příloha č. 2 – Neinvestiční výdaje ZŠ Týniště nad Orlicí a města Týniště nad Orlicí

Výdaje ZŠ Týniště nad Orlicí (údaje v Kč)								
Název účtu	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spotřeba materiálu								
všeobecný materiál M	34 405	38 481	54 135	72 393	65 639	62 051	88 583	80 439
učební pomůcky M		51 131	102 339	4 700	7	351	4 991	
učební pomůcky-KÚ	239 404		215 763	39 194	11 692	10 420	47 121	38 681
učební pomůcky /INT.T./						24 485		
učebnice M	172 200	276 326		162 463		127 365	31 151	104 625
učebnice-KÚ					163 835	111 471	217 712	280 353
kancelářské a školní potřeby M	168 687	90 090	93 404	120 036	165 401	95 423	172 665	161 923
kancelářské a školní potřeby-KÚ	16 422	12 000	44 000	59 000	56 000		1 940	
čistící prostředky M	39 844	59 315	47 620	50 634	53 690	51 440	50 152	56 588
drobný HIM do 3.000 Kč M	68 664	158 603	27 080	101 995	31 832	181 501	536 553	236 281
drobný HIM do 3.000 Kč KÚ							3 015	5 324
knihy, časopisy M	19 392	22 127	25 911	21 973	16 288	13 580	9 844	9 693
ochranné pomůcky M	2 063	15 873	3 232	13 347	12 507	15 512	12 536	15 386
ochranné pomůcky-KÚ	5 830		8 897					
materiál do ŠJ M	4 869	6 927	9 544	14 015	12 992	6 037	5 523	4 930
potraviny žáci DĚTI	1 570 367	1 679 347	1 726 001	2 051 588	1 998 997	2 102 226	2 161 538	2 213 961
převod nákladů z popl.činnosti				45 014			103 000	
potraviny ostatní DČ CIZÍ	84 959	109 149	134 320	205 179	204 810	173 407	183 399	184 632
náplně do automatu	52 629	42 587	45 427	53 333	91 334	74 191	64 013	66 496
	2 479 734	2 561 956	2 537 673	3 014 864	2 885 024	3 049 460	3 693 736	3 459 311
Spotřeba energie								
plyn	846 672	1 161 460	1 228 522	1 338 106	1 113 280	899 857	804 263	567 262
elektrická energie	411 532	447 426	465 196	500 609	538 853	545 664	507 679	460 555
vodné, stočné	237 673	252 926	251 478	258 721	283 391	307 875	270 273	274 546
	1 495 877	1 861 812	1 945 196	2 097 436	1 935 524	1 753 396	1 582 215	1 302 363
Opravy a udržování M								
opravy a udržování M	403 289	450 952	566 757	491 848	488 684	926 154	492 440	541 677
R města		186 830		270 066	148 963	2 531 099	281 718	219 534
	403 289	637 782	566 757	761 914	637 647	3 457 253	774 158	761 211
Cestovné								
cestovné tuzemské-KÚ	7 715	7 785	3 582	4 014	838	759	3 420	4 551
cestovné tuzemské M	17 616	15 100	12 288	17 282	16 457	17 385	16 459	13 059
cestovné tuzemské /IT/				1 487	3 624	873		
	25 331	22 885	15 870	22 783	20 919	19 017	19 879	17 610
Ostatní služby								
ostatní služby M	124 564	105 456	110 040	71 690	129 988	106 371	20 983	112 386
ostatní služby-KÚ			3 047		807			
ostatní služby /IT/					234 646	59 231		
ostatní služby-poplatky M	30 864	41 855	54 809	60 214	64 239	60 318	51 222	54 154
školení M				9 300	17 734		5 000	11 000
školení-KÚ	68 070	16 720	34 000	42 980	122 598	19 450	44 771	26 656
plavání, LV M	138 439	121 409	83 500	105 137	97 711	124 045	112 675	126 562
telekomunikace a rádio M	64 492	84 153	73 721	72 309	65 645	55 336	24 253	57 797
poštovné M	7 066	9 086	7 925	6 828	5 059	4 863	4 956	5 752
služby zpracování dat M	205 656	160 938	186 149	196 242	111 481	100 230	70 381	129 442
programové vybavení M	41 325	105 759	23 845	148 362	25 894	36 314	31 430	33 558
progr. vyb. /IT/					70 200			
svoz odpadů M	57 065	56 600	62 874	67 920	67 920	67 920	85 576	85 580
revize M	60 209	44 169	22 926	67 865	50 507	29 166	7 083	6 985
	797 749	746 145	662 836	848 847	1 064 429	663 244	458 330	649 871
Mzdy								
mzdy-schválené odměny MěÚ					30 000			
mzdy-KÚ	12 259 800	12 418 432	12 811 047	12 501 600	13 052 500	13 286 300	13 667 600	14 560 241
náhrada nem. dávek-KÚ			15 126	21 293	95 186	55 625	53 398	38 248

INTERAKTIVNÍ TABULE					132 200	285 800	120 600	
OON M	10 000	1 650	10 570	18 160	12 000	37 300	18 800	30 950
INTERAKTIVNÍ TABULE				100 531	87 395	8 125		
OON KÚ	95 874	15 000	62 000	10 000	5 000	8 000	8 000	5 000
mzd.nákl.-ost.zař.šk. M	22 435	24 680	28 128	40 246	39 713	38 588	37 998	33 515
mzd.nákl.-dopl.činnost M	55 659	59 133	80 804	99 472	95 316	78 368	82 714	82 966
	12 443 768	12 518 895	13 007 675	12 791 302	13 549 310	13 798 106	13 989 110	14 750 920
Sociální a zdravotní pojištění								
pojištění-schválené odměny M			1 683		15 911			
pojištění-KÚ	4 293 977	4 351 691	4 322 767	4 253 490	4 439 582	4 520 100	4 648 249	4 951 130
pojištění /IT/				9 826				
pojištění /IT/						5 780	8 500	
poj.-ost.zařízení M	7 900	8 697	9 569	13 759	13 582	13 186	12 978	11 389
pojištění-dopl.činnost M	19 581	24 605	27 462	33 832	32 587	26 779	25 868	28 177
	4 321 458	4 384 993	4 361 481	4 310 907	4 501 662	4 565 845	4 695 595	4 990 696
FKSP								
FKSP-schválené odměny M					300			
FKSP-KÚ	245 189	248 377	256 121	250 025	130 518	132 900	136 667	146 091
FKSP-ost.						459		
FKSP-ost.	455	500	731	812	403	391	388	342
FKSP-dopl.činnost	1 120	1 189	1 622	1 996	960	789	3 217	842
	246 764	250 066	258 474	252 833	132 181	134 539	140 272	147 275
Ostatní náklady								
pojištění M	36 675	35 675	35 175	36 014	54 565	42 206	42 854	42 926
příspěvek na plavec.školu M	30 690	39 430	39 390	19 500	26 404	28 160	21 120	25 520
příspěvek na plavec.školu- KÚ	58 410	60 320	59 590	29 500	37 996	37 760	28 320	34 220
pojištění-spoluúčasť M	500		1 260	0	4 500	36 206	7 300	30 760
zákonné pojištění-KÚ	53 643	52 648	53 630	54 189	54 826	55 448	57 075	59 525
povinný odvod za ZPS M	22 703					0	0	0
	202 621	188 073	189 045	139 203	178 291	199 780	156 669	192 951
Odpisy								
	97 098	82 159	64 128	44 149	44 364	69 514	134 628	129 086
DDHM a DDNM								
DDHM a DDNM M	200 884	231 252	323 012	49 644	107 065	248 147	144 090	365 339
DDHM a DDNM-KÚ							150 567	191 683
DDHM a DDNM /IT/					664 692	602 728	173 513	
	200 884	231 252	323 012	49 644	771 757	850 875	468 170	557 022
Daň z příjmu								
daň z úroků M								26
dod. odvody daně z příjmů M								28 500
	0	0	0	0	0	0	0	28 526
Výdaje celkem	22 714 573	23 486 018	23 932 147	24 333 882	25 721 108	28 561 029	26 112 762	26 986 843